Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 284 (16507) | 1983 оной декабриин 11, воскресени | Сэн 3 мүнгэн.

XI ТАБАН ЖЭЛ — АЖАЛАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ ХӨӨРЭНЭ

БҮХЫ ХЭРЭГҮҮДТЭ ХАМААРАЛТАЙ

Н. А. Туманова оёдолой «Туяна» нэгэдэлэй түрүүшүүлэй нэгэн юм. Надежда Артемьевна 1961 онhоо эндэ ажаллана. Баян дүршэлтэй оёдолшон эдэ жэлнүүдэй туршада хэдэн арбаад залуушуулые мэргэжэлдээ hургаа. Ниитын хэрэгэй түлөө оролдожо, тэмсэжэ ябадаг хүн гэжэ суг хүдэлдэг нүхэдынь тэрэниие магтан хэлэдэг. Тэрэ нимэл хадаа 1975 ондо Ажалай Алдар Солын орденоор шагнагдаhан байна.

Надежда Артемьевна предприятиингаа партбюрогой, КПСС-эй обкомой гэшүүн.

Коммунист Туманова hаяхан болоhон районно партийна конференци дээрэ областной ба городской партийна конференцнүүдэй делегадаар hунгагдаа.

Мүнөө түрүү оёдолшондо үгэ үгэнэбди.

«Туяна» гэжэ нэгэдэлэй гол предприятиин 1-дэхи цехтэ партийна бүлэгэй эмхидхэгдэhээр жэлhээ үлүү саг үнгэрбэ. Тиихэдэ цехэймнай коммунистнууд намайе партгрупоргоор hунгаа hэн.

Хөөрөөнэйнгөө эхиндэ бүлэг тухайгаа нэгэ хэдэн үгэ хэлэлтэй ха.

1979 ондо партиин гэшүүн болоо hэм. Тиихэдэ би цех соогоо гансаараа коммунист байгааб. Һүүлэй 3 жэлэй туршада гол предприятиимнай парторганизаци горитойгоор ургаа юм. Тэрэшэлэн манайшье цехэй ажалай түрүүшүүл партида абтаhан гээшэ. Мүнөө бүлэгтэмнай 13 коммунист тоологдоно. Тэдэнэй хоёрынь КПСС-эй гэшүүндэ кандидадууд. Энэмнай яhала ехэ хүсэн гээд тобшололтой. Саашань коммунистнуудайнгаа ажал хэрэгүүдтэ хэды шэнээн нүлөөлжэ шададаг, ямараар хүдэлдэг байhан тухай тогтохомни.

Коммунист хүн ажалдаа жэшээтэ hайнаар хүдэлхэ, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха ёhотой. Бүлэгэймнай гэшүүд эгээл энэ хараа бодолые тон наринаар, зайлуулашагүйгөөр баримталан ажалладаг, ажаhуудаг хүнүүд юм гээд онсололтой.

Нэн түрүүн цехэй коммунистнуудай ажал дээрэ тогтохомни. Һүүлэй үедэ манай предприятиин оёдолшодой дунда залуушуул олон болоо. Үшөө дүршэл шадабаригүй басагадай голодоhогүйгөөр, түргэнөөр хүдэлдэг болоторнь зарим тэды саг үнгэрдэг. Мүн нэгэдэлдэ оёгдодог бүхы хубсаhа хунарай олон янзын хүдэлмэринүүдэй нэгэ хэдыеньшье hайнаар дүүргэдэг болохын тула ехэ оролдолго, хүсэлэл хэрэгтэй. Залуу хүдэлмэришэдэй дары түргэн мэргэжэлдээ дадаадхихань хомор ааб даа. Иигээд ерэхэдээ, манда хүдэлдэг оёдолшодой миин гурбанай нэгэ хубиин коммунис ажалай ударнигууд байhан ушар өөрын тайлбаритай болоно. Гэхэтэй хамта партийна бүлэгэй бүхы гэшүүд бултадаа иимэ үндэр нэрэ зэргэтэй. Цехэй коммунист бүхэн hурган хүмүүжүүлгын хүдэлмэри саг үргэлжэ бэелүүлжэ байдаг.

Тиихэдэ хэнэй ямараар хүдэлдэг тухай хөөрэжэ байhадаа, ажал эмхидхэлгын түрүү онол арганүүдэй үйлэдбэридэ оруулдаг нүлөөн дээрэ тогтолтой ха. Хоёр жэлэй урда тээ предприятидамнай хамтын үрэ дүн туйлаха ябадалда коллективэй гэшүүн бүхэнэй оруулhан хубитын зэргээр салин хүлhэ хубаарилха гурим (КТУ) хэрэглэгдэжэ эхилээ hэн. Тэрэ гэhэнhээ хойшо ажалай журам яhалаар шангадхагдаа. Хэрбээ түрүүндэ хэн нэгэнэй ажалдаа хожомдохо гү, али халаанай дүүрээдүй байхада ябашаха ушарнууд үзэгдэдэг hаа, мүнөө тиимэ ябадалнууд огто дайралдахаяа болинхой. гэхэдэ алдуугүй. Тиихэдэ ажалай журам бэхижүүлхэ хэрэгтэ партии, правительствын тус асуудалаар абаhан тогтоолнуудые бэелүүлхэ ябадал мүн горитой нүлөө үзүүлээ. Манай коллективтэ шэнэ жэлэй эхинhээ эсэсэй үрэ дүнгөөр салин хүлhэ түлэхэ гуримда орохо талаар хүдэлмэри ябуулагдажа байна. Партиин гэшүүдэй эдэ бүгэдэ хэрэгүүдтэ оруулжа байhан хубита ехэ юм.

Коммунист хүн оролдосотойгоор, шударгы бэрхээр ажаллаха ёhотой. Гэбэшье тэрэ организацииингаа бэелүүлжэ байhан бүхы ажал ябуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, ниитын хэрэгэй түлөө хододоо тэмсэн ябаха уялгатай бшуу. Бүлэгэй гэшүүд өөhэд өөhэдынгөө арга шадабариин зэргээр партийна даалгабаринуудые дүүргэжэ байдаг. Коммунистнууднай бултадаа саг үргэлжын даалгабаритай. Олонхидынь политинформатор, агитаторнууд, мүн комсомолой болон профсоюзай комитедүүдэй гэшүүд юм. Жэшээлхэдэ, 1-дэхи халаанда хүдэлдэг партиин гэшүүндэ кандидат П. Г. Кочерина цехэй арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшэ, 2-дохи халаанда ажалладаг коммунист залуу басаган Татьяна Почерней предприятиин комсомолой комитедэй, профсоюзай цехэй комитедэй гэшүүн. Мүн тэрэ бригадын совedтэ дэбжүүлэгдэнхэй.

Эгээл иимэ түрүү хүдэлмэришэдые партида абаха талаар эмхидхэлэй хүдэлмэри мүнөө манда ябуулагдажа байнхай. Партийна бүлэгэймнай бүридэлдэ КПСС-эй гэшүүндэ хоёр кандидат бии гэжэ хэлэгдээ hэн. Тэдэнэй нэгые нэрлээ hэм. Зүгөөр нүгөөдэнь — хоёрдохи халаанай эрхим оёдолшодой нэгэн — Светлана Цырендоржиева болоно. Саашадаашье партиин зэргые бэхижүүлхэ хүдэлмэридэ саг үргэлжэ анхаралаа хандуулхабди.

Коллективэй ажал хэрэгүүдэй түлөө партиин гэшүүдэй дүүрэн харюусалгатай, ниитын хүдэлмэридэ үнэн зүрхэнhөө оролдон хабаадалсадаг байхада, парторганизациин ажал ябуулга бүтэсэтэй, үйлэдбэридэ нүлөөтэй байдаг шуу. Предприятиимнай продукци гаргаха энэ оной 10 hарын даабари 104,4 процент дүүргэгдэнхэй. Энээндэ 1-дэхи цехэй коммунистнуудай зарим тэды хубита бии бшуу.

Бүлэгэйнгөө коммунистнуудай түрүү үүргые дээшэлүүлхэ, улам бүри хүсэ нүлөөтэй болгохо хэрэгтэ анхаралаа ехээр хандуулжа байхамнай элитэ.

ХАРААЛҺАН ЗОРИЛГОНУУДАА ШЭНЭЛЭЭ

(Прибайкалиин районой «Зырянский» совхозой Гурулевой комплексые даагша В. А. Картамышевагай хөөрөөнhөө).

Мал томо болгон түлжүүлжэ, шахан таргалуулха манай комплексдо бүхыдөө 1000 үлүүтэй тугал, буруу, хашарагууд харууhалагдана. Иимэ олон мал нэгэ комплекс соо суглуулаад түлжүүлжэ байhан коллективнай абаhан социалис уялгануудаа hара, квартал бүхэндэ жэншэдгүй дүүргэнэ.

Ниитын адууhа малай үбэлжэлгын харюусалгата хаhын түлэг эхилээд байхада комплексымнай тугалшад, үхэршэд республика дотороо үүсхэн гаргаhан Сэлэнгын районой малшадай, мэргэжэлтэдэй болон хүтэлбэрилэгшэдэй уряае зүбшэн хэлсэжэ, урид хараалhан зорилгонуудаа шэнэлээ hэн.

Дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудаа сүм дүүргэхын тула бидэ нэн түрүүлэн үбэлжэлгэдөө түгэс бэлдэhэн байнабди. Комплексымнай тугалнуудай, буруудай, хашарагуудай байранууд дулаалагдажа, оньhон түхеэрэлгэнүүдынь заhабарилагдажа бэлдэгдээ юм. Дүршэлтэй бэрхэ барилгашан Юрий Харитонович Убенковой хүтэлбэрилдэг заhабарилагшадай бригада бүри халуун намарhаа эхилжэ тугалнуудаймнай байрада шалыень шэнэлжэ, гушаад хаамагуудые бэлдэжэ үгөө. Мүн тэжээл хубаарилжа үгэхэ хобоо, хоботонуудые шэнээр дархалжа бүтээhэн байна. Үбэлжэлгын эхилтэр заhабарилгаяа дүүргэхын тула модошо дархан Георгий Попов амаралтын үдэр hэтэ ажаллагша бэлэй. Иигэжэ заhабарилагшадаймнай бүхы байрыемнай hайнаар дулаалжа, түгэс бэлдэжэ үгэhэндэнь үбэлжэлгэеэ гарза хоролтогүйгөөр үнгэргэжэ байнабди.

Үбэлэй hарануудые гэмгүй дабахын тула малайнгаа тэжээлые уридшалан хүсэд хүрэхөөр газаагаа зөөжэ асархые оролдодог байнабди. Намартаа манай комплексдо механизаторууд Виктор Стариков, Иван Капаров гэгшэд үбhэ, hолоомо, зеленко зөөжэ асараа hэн. Мүнөө нөөсэлhэн тэжээлээ гамтайгаар, аша үрэтэйгөөр гаргашалжа байнабди.

Тугалнуудаа бидэ забhартай шалатай байрада харууhалнабди. Тугалшаднай тус бүреэ 80 тугал даажа абанхай харууhална. Тиимэhээ ажалынь нилээд хүшэр гээшэ. Манай совхозой мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд гансашье тугалшадай бэшэ, мүн үхэршэдэй бар хүсөөр хэдэг ажалые оньhожоруулжа, хүнгэдхэхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулна. Жэшээлбэл, мүнөө комплекс соохи тугал, бурuунуудай аргал шабааhа сэбэрлэхэ хүдэлмэри хүсэдөөр оньhожоруулагданхай.

Манай комплексдо харууhалагдажа байhан тугал, бурuу, хашарагуудые хооллуулхын тула үдэр бүхэндэ хэдэн арбан тонно үбhэ, hолоомо болон шанаржуулагдаhан тэжээл асаржа, хубаарилан үгэхэ хэрэгтэй. Тэдэ иимэ ехэ тэжээл бар хүсөөрөө зөөжэ хубаарилха гээшэ хүшэр. Мүнөө энэ хүдэлмэримнай оньhон аргаар бүтээгдэнэ. Малай корпус бүхэндэ тэжээлынь тусгаар хубаарилха оньhон түхеэрэлгэтэй тэргэдэ ашагдаад, трактораар асарагдана.

Мал шахан таргалуулха корпус соо В. Дьячек, Л. Тарасова хоёр ажалладаг. Эдэнэртэ 200 хашараг даалгагданхай. Һүрэг малаа хооллуулхын тула рационойнгоо ёhоор үдэртэ 50 центнер тэжээл асаржа, үхэрнүүдтээ хубаарилжа эдюулхэ зэргэтэй юм. Тиин энэ хүдэлмэреэ хоёр үхэршэд бар хүсөөрөө хэзээдэшье хэжэ урдихэгүй. Эндэ тракторист ехэ туhаламжа үзүүлнэ. Ажалаа оньhожоруулhанайнь ашаар үдэрэйнь гурим хазагайруулагданагүй гэхэ гү, али hүрэг малынь тогтоогдомол тэрэл сагтаа хооллуулагдана гээшэ.

Үбэлжэлгын үедэ үбhэ тэжээлээ гамтайгаар гаргашалжа, ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ гээшэ амжалтымнай арга нүхэсэл мүн. Комплексын дэргэдэ түхеэрэгдэhэн тэжээлэй цех мүнөө hаадгүй хүдэлэгдэнэ. Тэжээл бэлдхэхэ цехэй хүдэлмэришэд хэршэгдэhэн hолоомо талха тарянай зүйлтэй холижо шанаржуулхаhаа гадна үбhэ, hолоомо, зеленко, болон нарhанай шэлбүүhэ хэршэжэ хуурайгаар холимол тэжээл гаргадаг гуримтай. Манай харууhалдаг мал заабол бүлеэдхэгдэhэн уhаар ундалуулагдана. Тугалнуудтаа талха тарянай зүйлөөр хэгдэhэн бурдууг эдюулнэбди. Мүнөө комплексомнай 400 таран тугал харууhалагдана.

Үбэлэй hарануудта hүрэг малаа гарза хоролтогүй ондо оруулхаhаа гадна, шэгнүүрынь ехээр нэмэхэ даабаримнай жэншэдгүй бэелүүлэгдэнэ. Һүүлэй дүнгөөр шахан таргалуулха корпусой үхэршэд мал бүхэнэйнгөө шэгнүүрые хоногой 800—850 граммаар нэмээhэн байгаа. Тиихэдэ тугалшад даажа абаhан 400 гаран тугалнуудайнгаа тус бүриин шэгнүүрые сүүдхын дунда зэргээр 500—600 граммаар дээшэлүүлнэ.

Манай комплексын коллектив эбтэй эетэйгээр ажалладаг. Даалгагдаhан ажалаа харюусалгатайгаар хандажа, социалис мүрысөөндэ эрхимлэдэг түрүүшүүл олон юм. Жэшээлбэл, дүршэлтэй тугалшан В. Черненкая, О. Бородина, Т. Галенецкая, Т. Колобкова, Л. Копылова гэгшэд даажа абаhан тугалнуудаа гарза хоролтогүй тэжээнэ. Мүн бурuунуудые харууhалдаг үхэршэд С. Ефимова, Т. Шушарева гэгшэд шэгнүүрыень горитойгоор нэмээжэ эрхимлэнэ.

Комплексдо ажаллагшадай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнхэй. Ажалай тэмсэлэй дүнгүүд hара, квартал бүхэндэ сэгсэлэгдожо, онсо шалгарагшадынь дамжуулгын вымпелээр, мүнгэн шангаар урмашуулагдана. Манай коллектив ажалаа шэнэ гуримаар эмхидхэхэ бэлэдхэл хэнэ. Һаядаа хамтын подрядай гурим нэбтэрүүлхэ хүсэлэнтэйбди. Мүнөө үхэршэдтэ, тугалшадта шэнэ аргын аша үрэ, ёhо гурим тухай тайлбарилан ойлгуулха хүдэлмэри ябуулагдана.

Саашань хэлэхэдэ, манай комплексын коллектив абаhан дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгаяа сүм дүүргэжэ, гүрэндэ тарган мяха улам ехээр тушаахын түлөө бүхы шадабари мэргэжэлээ элсүүлэн ажаллажа байнхай.

Сэлэнгынхидэй жэшээгээр

ОРОЛДОЛГЫН ХАЖУУГААР ТУҺАЛАМЖА ХЭРЭГТЭЙ

Манай фермын hаалишад ажалай бүтээсэ дээшэлүүлжэ, журамаа бэхижүүлхэ талаар онсо анхарал хандуулна. Урдаа табигдаhан зорилгонуудаа, абаhан социалис уялгануудаа заатагүй дүүргэхэ гэжэ оролдогдоно. Бүхы hаалишаднай продукци ехээр үйлэдбэрилхын, түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Һарадаа нэгэ удаа коллективээрээ сугларжа, мүрысөөнэйнгөө дүнгүүдые согсолон гаргажа, үйлэдбэридэ элирүүлэгдэhэн дутуу дундануудаа усадхаха, ажалай журам бэхижүүлхэ тухай шангахан хөөрэлдөө үнгэргэнэбди. Энэ суглаандамнай совхозой мэргэжэлтэд гү, али парткомой гэшүүн, мүн районой агропромышленна нэгэдэлэй ахамад мэргэжэлтэд хабаадалсадаг байха юм. Эндэ журамаа алдагшад тухай яhала шүүмжэлэл хэгдэдэг гээшэ ааб даа. Жэшээнь, байгша оной октябрь hарада манай hаалишад даабаряа дүүргэжэ шадабагүй. Юунhээ. ямар шалтагаанhаа иимэ гээгдэлдэ орогдоо гээшэб гэhэн асуудал эндэ хаража үзэгдөө. Фермын мал адуулагшадай зэмэтэй байhаниинь тодоруулагдаа. Аяар гурбан үдэрэй туршада олохон үнеэднай бэлшээриhээ үдэшэндөө бусажа ерээгүй байгаа. Тиин гансашье нэгэ үдэрэй hаам доошолоо бэшэ. Зэмэтэй үхэршэд алдуугаа мэдэжэ, саашадаа иимэ ябадал гаргахагүй байhанаа бүхы коллективтээ найдуулhан байха юм.

Манай Хүлэй совхозой Санномысскын hү hаалиин фермын коллективэй гэшүүд Сэлэнгын районой мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй гаргаhан үүсхэлтэй танилсаад, бүрин hайшаан дэмжэбэ. Хамаг арга боломжонуудаа хаража үзөөд, ажал хүдэлмэриингөө дүнгүүдые согсолон зэргэсүүлээд, үбэлэй hарануудай туршада үнеэн бүриhөө 1100 килограмм hү hааха гэжэ шиидээбди. Энэ уялгаяа заатагүй дүүргэхэ ёhотойбди. Хараалhанаа бэелүүлхын түлөө гансашье hаалишад бэшэ, мүн үхэршэд, тэжээл шанаржуулан бэлдэдэг цехэй хүдэлмэрилэгшэд, ажахын зооветеринарна мэргэжэлтэд хамаг хүсэлэл оролдолгоёо гаргаха уялгатай. Мүнөө манай ажахын ахамад мэргэжэлтэд харюусалгата үүргэеэ үшөөл муугаар дүүргэнэ гэхэдэ алдуугүй.

Малаймнай үбэлэй байра хуушарhан, муудашаhан юм. Тиимэ мүртөө саг соогоо дулаалагдажа заhабарилагдангүй үлэшоо. Юундэб гэхэдэ, хадааhан, сонхын шэл болон барилгын бусад материалнууд тэрэ үедэ дуталдаhан гээшэ. Жэшээнь, мүнөө малаймнай байрын үүдэнүүд хаагдахаяа болинхой. Ажахымнай хүтэлбэрилэгшэд байрымнай түхеэрэгдээгүйе мэдэhэншье hаа таарамжатай хэмжээ мүнөө хүрэтэр абанагүй.

Мүнөө фермын коллектив габан жэлэй гурбадахи жэлые муу бэшэ дүнгүүдтэйгээр дүүргэжэ байна. Совхознай байгша ондо 7400 центнер hү hааха түсэбтэй байhан юм. Түсэбөө ноябрь hарын 15-да уридлан дүүргээ. Гүрэндэ hү тушааха жэлэй түсэб сентябриин эхеэр дүүргэгдэhэн байха. Энэ илалтада манай фермын гэшүүдэй оруулhан хубита бага бэшэ. Илангаяа hаалишад И. Хайдукова, К. Красикова гэгшэд бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлжэ, олондо ажалай эрхим жэшээ харуулаа.

Би өөрөө 25 үнеэ даажа абанхайб. Тэдэнэй 17-ниинь hаагдана. Үдэртөө 100 гаран килограмм hү абанаб. Үнеэн бүриhөө түл абтаха байха гээд hанагдана. Үнгэрэгшэ жэлэй эсэстэ социалис уялга абахадаа, үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 2000 килограмм hү hаахаар найдуулhанби. Мүнөө хэлэhэн үгэдөө хүрэжэ, уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлээб.

Байгша ондо тэжээлэймнай цех урдынхида орходоо яhала hайнаар хүдэлнэ. Энэ ажал харюусалга ехэтэй Николай Королев Сергей Григорьев гэгшэдтэ даалгагдан үгтэнхэй.

Малшадые худалдаа наймаанай, соёлой талаар хангалгада онсо анхарал хандуулагдаха ёhотой. Бидэ илангаяа худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдтэ ехэл гомдолтойбди. Автолавка хаа ганса харагдагша. Аяар бүри сентябрь hараhаа хойшо манай эндэ автолавка ерээдүй. Хэзээ ерэхэнь мэдэгдэнэгүй. Совхозоймнай мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд дээшэлүүлэгдэhэн уялга абаhан бидэнээ дэмжэжэ, дутагдалыемнай дары усадхахаар бодомжолно гүт гэжэ асуулгай байна. Мүнөө манай фермын коллектив үбэлэй үедэ hү ехээр hаахын түлөө эртэ үглөөнhөө үдэшэ орой болотор бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллажа байна.

А. КРАСНОПЕЕВА,
Хориин районой Хүлэй совхозой Санномысскын фермын hаалишан.

ШАГНАЛ

Республикын газарай мелиорациин талаар олон жэлдэ аша үрэтэйгөөр ажаллаhанайнь түлөө түрэhөөр 50 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй мелиорациин болон уhанай ажахын министрэй орлогшо Агей Лаврентьевич **Ветошниковые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

ЭМХИТЭЙ АЖАЛАЙ ЭХИН

Партиин XXVI съездын, мүн КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ Зэдын районой «60 лет Октября» колхозой таряан ажал эрхилэгшэд хубитаяа яhала ехээр оруулжа ябана. Элэнэр байгша ондо ниитынгээ адууhа малда үбэлжэлгын үедэ хүсэд хүрэхэ үбhэ тэжээл нөөсэлhэн байха юм. Тусхайлбал, энэ жэлдэ нёдондоонойхидо орходоо хоёр дахин ехэ үбhэн, силос, сенаж, витаминтай ногооной гурил бэлэдхэгдээ. Бүхыдөө 2600 тонно шэмэтэ тэжээл дарагдаhан, 1500 тонно ногооной гурил гаргагдаhан байна.

Колхозой механизаторнууд үнгэрhэн хабарай, намарай үедэ hайнаар хүдэлжэ, яhала баян ургаса хуряажа абаа. Бүхы таряалангай гектар бүриhөө дунда зэргээр 12 — 13 центнер ороohон сохигдожо амбаарлагдаа Энэнь дүн хамта 45 мянган центнер таряан хуряагдаhан гэхэ гү, али түсэбhөө галуур 14 мянган центнер таряан абтаhан болоно.

Намагай ургаса хуряалгада эрхим дүн туйлаhан механизаторнууд гэбэл: Баир Нимаевич Цыпылов сезон соо бүхыдөө 7597 центнер таряа суглуулан хадажа, колхоз доторoo дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ гараhан байна. Д. Р. Ванданов — 7168 центнер, В. Ч. Цыбикжапов — 5491 центнер, Б. Д. Ганжуров — 5226 центнер ороohо хуряажа, удаадахи hууринуудые эзэлhэн байна.

Мүн комбайнернууд Г. Ч Доржиев, А. Д. Ванданов, М. С Жигмытов, Д. Ц. Батуев болон бусадай ажалые онсолон тэмдэглэмээр.

Намарай паар хахалалга дээрэ трактористнууд республикын габьяата механизатор, Борьёогой сомоной Соведэй депутат П. Г. Халиулин (3500 гектар газар хахалhан), Буряадай АССР-эй габьяата механизатор С. Н. Сагалеев, нютагай сомоной Соведэй депутат, залуу механизатор Б. Ж. Балсанов, дүршэлтэй механизатор М. Х Камалов гэгшэд (тус тустаа 2000—2500 гектар газар элдүүрилhэн) нилээд амжалта туйлаа.

Эдэ түрүүшүүлдэ колхозой правлениин, партийна организациин зүгhөө hаяхан дамжуулгын вымпелнүүд барюулагдаhан, мүнгэн шангууд үгтэhэн байна.

Колхозой малшадай, таряашадай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнхэй Тэрэнэй ашаар тус ажахы хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ худалдаха талаар үндэр дүнгүүдые туйлаба. Иигэжэ тэдэнэр үнгэрhэн арбан hарын дүнгөөр ажалдаа амжалта туйлаhанайнгаа түлөө КПСС-эй райкомой, райгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртөө hэн.

Колхознигууд гүрэндэ мяха худалдаха жэлэйнгээ түсэбые 111 процент, hү — 100,5 процент, ноохо — 120 процент, ороohо — 230 процент дүүргээ. Энэ амжалта эдэнэртэ миин хүрэжэ ерээгүй Коллективүүдэй гэшүүн бүхэнэй үсэд шангаар хүдэлhэнэй, хүдэлмэрээ эмхитэй hайнаар эрхилhэнэй ашаар түйлагдаа.

Мүнөө малшадай эгээл харюусалгатай саhа — малай үбэлжэлгэ түлэг дүндаа ябажа байна. Тэрэниие эмхитэйгээр үнгэргэхэ гээшэ колхозой правлениин, партийна организациин нангин хэрэг болоно.

Ц. САГАЛЕЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

...С-эй ЦК-гай ...ИТБЮРОДО

...К-гай Политбюрогой ээлжээтэ заседани бо... ...лгын ба ажахын ажал ябуулгада эдэ ми... ...дэй предприятинуудай эрхэнүүдые үргэд... ...хүдэлмэриин үрэ дүнгүүдэй түлөө тэдэнэй ...дээшэлүүлхэ талаар экономическа туршал... ...байhан тухай хүндэ ба транспортна маши... ...министр С. А. Афанасьевай, электротех... ...ышленностиин министр А. И. Майорцын ...е шагнаhан байна. Заседани дээрэ тэмдэг... ...өөр, мүнөө үедэ энэ талаар тодорхой ху... ...агдаа. Шухала хэрэгтэй методическа ба ...кументнүүд баталагдаа. Шэнэ эрхэ байдал... ...аар үйлэдбэриин бэлэдхэл дүүрэжэ байна.

...та Минтяжмаш болон Минэлекротехпром, ...ическа органууд туршалгые амжалтатай... ...талаар шэглүүлэгдэhэн, мүн ойрын сагта ...удай технико-экономическа бүри үндэр үрэ ...йлаха арга олгоhон бүхы хэмжээнүүдые ...үлээгүй гээд заседани дээрэ тэмдэглэгдээ. ...ашаг үрые дээшэлүүлгын, бүтээн гаргагда... ...ин техническэ хэмжээе, бүхы зүйлэй нөө... ...е алмалгын асуудалнуудые ёhотой hайнаар ...предприятинуудай олонхид туршалга хэжэ ...стерствэнүүдэй коллегинүүд нэгэдэлнүүд... ...инуудта тодорхой туhаламжа багаар үзүүл... ...ствэнүүдэй, илангаяа бүхэсоюзна промыш... ...нүүдэй хүдэлмэриин гурим горитой ехээр ...лгагдаагүй байhаар. Эрдэм-техникын хүг... ...ые хурдадхаха, завод хоорондын түсэблэл... ...ан hайжаруулха, ажалаа бригадна гури... ...хэ техническэ ба экономическа албануудай ...а дутуу дундануудай үшаржа байлга эко... ...э арга нүхэсэлнүүдэй, урмашуулгануудай ажалша коллективүүдэй бүри үндэр үрэ ...йлаха хэрэгтэ hаад ушаруулна.

...тийна комитедүүд туршалгые hайнаар үн... ...шэглүүлэгдэhэн эмхидхэлэй ба политиче... ...ие үшөөл хангалтагүйгөөр эрхилнэ, үндэр ...айн шанартай ажалай шэнэ эрхэ байдалые, ...гол ёhонуудые хүдэлмэришэн болон мэр... ...дэ гүнзэгыгөөр ойлгуулжа шадаагүй бай... ...юзай ба комсомолой организацинууд энэ ...тэ hулаар хабаадуулагдана. Кадрнуудай ...ба политическэ hуралсалай элдэб түхэл шэн... ...э боломжонууд гүйсэд хэрэглэгдэнэгүй.

...ранспортна машина бүтээлгын, электротех... ...ышленностиин предприятинуудта туршалга ...горитой ехэ дутуу дунданууд тохёолдожо ...Политбюро, министерствэнүүдэй хүтэлбэри... ...истнуудай анхарал хандуулаад, энэ асуу... ...эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Со... ...нууд соохи гол ёhонуудые, заабари зүбшэл... ...дүүрэнээр, хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхын ...оролдолгоёо гаргахыень тэдэниие уялгалба. ...хабаададаг предприятинуудта үйлэдбэриие ...арижуулан hайжаруулха, тэдэниие матери... ...кэ нөөсэ баялигуудаар хангаха, ажалша ...й үүсхэл эдэбхиие хүгжөөхэ талаар шу... ...ябуулгануудые бэелүүлхыень дурадхагдаа.

...ай ба Минэлектротехпромой дүй дүри... ...абажа, экономическа туршалга үнгэргэлгэ... ...инуудайнгаа бэлэн байhые хаража үзэхы... ...амжалтатайгаар бэелүүлхэ бүхы шухала ...абахыень туршалга эхилжэ байhан пред... ...Украинын СССР-эй Эдеэ хоолой промыш... ...министерствын, Белоруссиин ССР-эй Хүн... ...ностиин министерствын ба Литвагай ССР- ...промышленностиин министерствын хүтэлбэ... ...лгагдаба.

...зохёохы үүсхэл эдэбхиин нэн түрүүн ара... ...эсэй үндэр үрэ дүнгүүдые туйлаха та... ...дэхынь тула үйлэдбэриин ашаг үрые дээ... ...сэдхэлэй ба ажалай жаяг журамые бэхи... ...ой хэмжээнүүдые бэелүүлхын түлөө тур... ...гэжэ байдаг ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, ...дай парткомуудай ба партбюронуудай эрил... ...гэhэн зорилго союзна республикануудай ...ай ЦК-нуудай, партиин крайкомуудай ба ...рда табигдаа.

...на үйлэдбэри болон капитальна барилгые материально-техническэ талаарнь хангал... ...hангай ба урьhаламжын хуулинуудые саа... ...жуулан hайжаруулха, гуримшуулха дурад... ...итбюрогой заседани дээрэ зүбшэн хэлсэг... ...даhан байна.

...ха Харилсан туhалалсалгын Соведэй сес... ...заседаниин шиидхэбэринүүдhээ үндэhэл... ...Союзай уялгануудые бэелүүлхэ талаар ...истрнүүдэй Соведэй хараалhан хэмжээнүү... ...ЦК-гай Политбюро зүбшэн хэлсээд, дэм...

[illegible]

...Финляндитай Советскэ Союзай ...най-экономическа харилсаае хүг... ...айшаагдаба. ...дын болон дотоодын политикын ...ууд Политбюрогой заседаниин ...дээн тушаа шиидхэбэринүүд аб...

ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИ

ХҮТЭЛБЭРИЛХЫ ДҮРШЭЛЫНЬ НАРИЖУУЛХА

Хэжэнгын районно партийнэ организацин тоосоото һунгалтын XII конференци боложо үнгэрөө. Тоосоото үедэ партиин райкомой ябуулһан хүдэлмэри тухай элидхэл КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Л. Ц. Цыдыпов хэһэн байна. Тиихэдэ районно партийна организацин шалгалтын комиссиин зүгһөө тэрэнэй түрүүлэгшэ В. Р. Адвокатов конференциин делегадуудта элидхээ.

—КПСС-эй XXVI съездын, тэрэнэй һүүлээр болоһон КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүдэй хараалһан зорилгонуудые бэелүүлхэ, тоосоото үедэ партиина эхин организацинуудай ажал ябуулгые КПСС-эй райком саг ургэлжэ залан хүтэлбэрилжэ байба. Тиигэжэ ажахын болон соёлой байгуулалтын асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ, үйлэдбэриин, тэрэшэлэн нийтын ажабайдалда тэдэнэй дүүргэдэг үүргэ ба нүлөөе улам дээшэлүүлхэ, гүнзэгырүүлхэ арга боломжо тогтоожо шадаа,—гэжэ элидхэлэйнгээ эхиндэ нүхэр Цыдыпов тобшолол хэһэн байха юм.

Элидхэл соо, мүн тэрэниие зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаһан делегадуудай үгэнүүд соо, үнэхөөрөө, районой партиина организацин тоосоото үедэ ябуулһан эмхидхэлэй, политическэ болон хүмүүжүүлгын ехэ хүдэлмэри тухай үргэнөөр тэмдэглэгдэһэн байна. Үнгэрһэн үедэ партиина олон эхин организацинууд политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха баян дүй дүршэлтэй, ажалша коллективээ хүтэлбэрилхэ арга шадабаритай болоһон байна. Энэ талаар илангаяа Чисаанын, «50 лет Октября» совхозуудай, ажахынууд хоорондын лесхозой, харгы заһабарилга-барилгын управлениин, Хэжэнгын дунда һургуулиин болон бусад хэдэн парторганизацинуудай ажал ябуулга һайн сэгнэлтэдэ хүртөө. Тэдэнэр коммунистнуудай түрүү зэргэдэ ябаха үүргые дээшэлүүлхын, ажалша зониие коммунис үзэл бодолтойгоор, арюун заншалтайгаар хүмүүжүүлхын тула ехэ оролдолго гаргадаг байһаниинь тэмдэглэгдээ.

Энэ тоосоото үедэ партийна организацинуудай зэргые бэхижүүлхэ талаар горитой хүдэлмэри ябуулагдаа. Хэжэнгын, «50 лет Октября» совхозуудай, Худанай леспромхозой партийна эхин организацинуудай ажал ябуулга тоосоото элидхэл соо һайн сэгнэлтэдэ хүртэһэн байна. Гэхэ зуура районой 243 һаалишадһаа миил 36-ниинь, 463 хонишодой наяниинь коммунистнууд. Могсохоной, «Первомайский» совхозуудай һаалишадай, Загаһатын, Худанай совхозуудай үхэршэдэй дундаһаа партиин гэшүүд үсөөн. Тиихэдэ леспромхозуудай, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинуудай партийна организацинуудай байдал шүүмжэлэлдэ оробо.

Парти доторой хүдэлмэридэхи иимэ дутагдал тухай партиина эхин организацинуудта ооложо үнгэрһэн тоосоото һунгалтын суглаанууд дээрэ тэмдэглэгдэһэн, саашадаа энэ хэрэгые эрид һайжаруулха шухала гэжэ тоологдожон байгаа. Тус конференци дээрэ тус асуудалда дахинаа анхаралаи хандуулагдаһаниинь зүб гэжэ һанагдана. Зарим коллективүүдтэ партиина нүлөөгэи хилоар байһан ушар һанаа зоболтогүйдөө аргагүй.

Партиина организацинуудай секретарьнарые, ажахын хүтэлбэрилэгшэдые, совхозуудые шадамар мэргэжэлтэдээр бэхижүүлхэ талаар тоосооото үедэ эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулагдаһан байна. Ударидахы шадабаритай нүхэд өөри харюусалгатай тушаалда дэбжүүлэгдээ. Гэбэшье дунда шатын кадрнуудые шэлжэн олохо асуудал шиидхэбэреэ хүсэд олоодүй байһаар гэжэ онсологдоо. Худанай, Могсохоной, Хэжэнгын совхозуудта хонишод боложо хүдэлмөөр хүнүүд хомор. Журамгүй, малда һожоргүй, архиншан хүнүүд хонишодоор хүдэлдэг байжа, эдэ ажахынуудта горитой түбэг ушаруулһан зэргэтэй.

Коммунистнуудайшье дундаһаа партийна, ажалай журам хазагайруулха, КПСС-эй Уставай эрилтэнүүдые дүүргэхэгүй ябадал үзэгдэһэн байна. Үнгэрһэн гурбан жэлэй туршада 16 хүн партиһаа гаргуулаа. Гүрэнэй түсэб дүүргэхэ хэрэг хангажа шадаагүй, журам муутай хүтэлбэрилхы хэдэн хүнүүдые даажа ябаһан тушаалһаань болюулха ушар тохёолдоо. Иимэ шанга хэмжээндэ, жэшээнь, Госкомсельхозтехникын районой отделениин начальник Тобшинов, харгы заһабарилга-барилгын управлениин начальнигай Курикалов, «Первомайский» совхозой ахамад агроном Санжиев болон бусад хүртөө бэшүү.

Эдэ үсөөхэн баримтанууд хадаа районно партиина организацин ябуулга байһан эмхидхэлэй хүдэлмэриин үшөөл һанаһанда хүрэмөөр бэшэ байһые гэршэлнэ. Тэрэнһээ уламжалан, конференциин абаһан тогтоол соо саашадаа иимэрхүү дутагдалнуудые эрид усадхаха, партиин доторой хүдэлмэриие шууд һайжаруулха эрилтэ табигдаһан байна.

Тоосооото үедэ партийна организацинуудай ябуулһан үзэл-сурталай, политико-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри тухай элидхэлшэ, мүн үгэ хэлэһэн делегадууд үргэнөөр тэмдэглэһэн байна. Политическэ һуралсалда 1600 шахуу хүн ябана. 65 пропагандистнарай табаниинь КПСС-эй гэшүүд, 53-ниинь дээдэ һургуули дүүргэһэн хүнүүд. 344 агитаторнууд, 146 политинформаторнууд, КПСС-эй райкомой бүлэг элидхэлшэд, «Знание» бүлгэмэй 310 лекторнууд районой хүн зоной дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулна. КПСС-эй XXVI съездын документнүүдые, КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые тайлбарилан ойлгуулха хэрэгтэ тэдэнэр эдэбхитэй хабаадалсана. СССР-эй болон Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн һайндэрые угталгын үедэ ехэ хүдэлмэри ябуулагдаһан байгаа.

Политическэ болон экономическа һуралсалые эмхидхэн хүтэлбэрилдэг дүй дүршэл тухай Загаһатын совхозой партбюрогой секретарь **А. А. Аюржанаев** хөөрөө. Эндэ полит-үдэр үнгэргэлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдана. Энэ хэрэгые совхозой лекторнууд, пропагандистнар толгойлдог. Тэдэнтэй хамта нютагай соёлшод, уран һайханай бүлгэмэй эдэбхитэд нэгэн адли хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэнэ. Тиигэжэ полит-үдэрэй удхые гүнзэгырүүлхэ, зониие олоор хабаадуулха арга боломжо байгуулалсана бшуу.

Хүмүүжүүлгын хүдэлмэри тухаи, тэрэниие саашадаа улам һайжаруулха тухай үргэнөөр хэлсэгдээ гэжэ тэмдэглэмээр. Интернациональна, сэрэгэй-патриотическа, шажанда эсэргүү пропаганда дэлгэрүүлгэ хадаа районой партиина организацинуудай бэелүүлхэ шухалын шухала хэрэг болоно. Илангаяа залуу үетэниие хүмүүжүүлгэдэ анхарагдаба.

Хэжэнгын дунда һургуулиин багша **В. Б. Баженова** конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, ургажа яваа залуушуулые, һурагшадые хүмүүжүүлхэ асуудал тушаа дэлгэрэнгы тогтоо. Районой багшанарай коллективүүд һүүлэй жэлнүүдтэ үхибүүдые ажалда дүршүүлхэ, ямар нэгэн мэргэжэл олгохо хэрэгтэ тусгаар анхарал хандуулдаг болоо. Ажалай ба амаралтын лагерьнууд, һурагшадай үйлэдбэриин оригаданууд, ажахынуудта үзүүлэгдэдэг шефскэ бусадшье туһаламжа ехэ аша туһатай байһанаа батадхана. Гадна һургуулинуудые һуралсалай хэрэгсэлнүүдээр, түхеэрэлгэнүүдээр хангалга, комплексно гуримаар ажалай хэшээл эмхидхэлгэ хүбүүд, басагадые бэрхээр, ажалда абьяастайгаар хүмүүжүүлгын үндэһэн болоно гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Тиихэтээ хамта нүхэр Баженова энэ шухала хэрэгтэ ушардаг дутагдалнууд тушаа тогтоо. Зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд һурагшадай үйлэдбэриин бригадануудта хайша хэрэгээр хандана, зохихо туһаламжа үзүүлнэгүй, һургаал заабари үгэнэгүй. Үхибүүдэй ажалые сахиха, энхэ элүүр ыень анхарха асуудал хангалтагүйгөөр шиидхэгдэнэ. Үйлэдбэридэ һургаха мэргэжэл һайнтай мастернууд дуталдана. Саашадаа һурагшадта хуули, ёһо гурим тухай зааха шухала гэһэн дурадхал оруулһан байна.

ВЛКСМ-эй райкомой нэгэдэхи секретарь **Д. Т. Намжилов**, районой прокурор **В. Д. Цыденов** гэгшэд хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ ушардаг дутагдалнууд тушаа тогтоо. Һургуулиин һурагшадай дундаһаа хулиган ааша гаргадаг, ниитын гурим хазагайруулдаг ушарнууд һүүлэй үедэ олошоржо байна. Иимэ хуули буса ябадалнуудтан захиргаанай органууд шууд тэмсэл хэнэгүй. Ажалдаа ябадаг залуушуулай хүдэлмэри үшөө һулаар ябуулагдана. Конкурс-харалга, зүблөөн, суглаан, уулзалга гэхэ мэтын хэмжээ ябуулганууд үсөөнөөр үнгэргэгдэнэ.

Партийно-эмхидхэлэй, политическэ болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие дэлисэнэ, удхатай ажахын соёлой асуудалнууд урагшатайгаар шиидхэгдэхэ зэргэтэй. Тоосооото хугасаада районой промышленна предприятинууд технико-экономическа үрэ дүнгүүдээ зарим талаар һайжаруулаа. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхинһээ Хэжэнгын оньһожоруулагдамал лесхоз, мүн совхозууд хоорондын лесхоз, тоһоной заводой болон бусад хэдэн предприятинууд товарна продукци худалдаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, нормативна сэбэр продукци үйлэдбэрилхэ түсэбүүдые ходо дүүргэжэ байна.

КПСС-эй XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые, ороной Эдеэ хоолой программые бэелүүлэн, районой хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд зарим тодо амжалта туйлаһан тухай элидхэл соо тэмдэглэгдэһэн байна. Энэ жэлдэ ургаса һайн байжа, ороохо абаха түсэбөө район 104,6 процент дүүргэө. Худанай, Чисаанын, Могсохоной, «50 лет Октября» совхозууд гүрэндэ ороохо худалдаха даабаряа үлүүлжэ шадаа.

Ниитын адууһа малда тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри эмхитэйгээр үнгэрөө һэн. Энэ жэлдэ 243 мянган тонно үбһэн хурягдаа, 21 мянган тонно сенаж, 24,5 мянган тонно силос дарагдаа, 2,2 мянган тонно витаминтай ногооной гурил татагдаа, 10,5 мянган тонно һолоомон суглуулагдаа.

Гэхэтэй хамта хүдөө ажахын үйлэдбэри дээрэ дутагдалнууд олон. Газар элдүүрилгын гурим сахигданагүй, агротехникэ баримталагданагүй, сабшалан болон бэлшээри һайжаруулха асуудалда анхарал һулаар хандуулагдаһан зангаараа. Ороохото болон малай тэжээлэй ургамалнуудай урагса багаар абтана. Мал үсхэбэрилхэ, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ хэрэг хангалтагүйгөөр шиидхэгдэнэ. Мал хэтэрмэ олоор гарзална, эхэ малай һубайралга ехэ. Эдэнһээ уламжалан, район бүхы дээрээ мяха, һөөһо абаха, гүрэндэ тушааха гурбан жэлэй түсэбтэ даабари дүүргэжэ шадахагүйнь. Хэжэнгын, Могсохоной, Худанай совхозууд ехэ гээгдэлдэ оронхой. Үхэр болон хони үсхэбэрилхэ түсэб мүн лэ дүүргэгдэхэгүй болоод байна.

Чисаанын совхозой директор **И. Н. Руцов**, Могсохоной совхозой механизатор **Ц. Н. Гармажапов**, «50 лет Октября» совхозой хонишон **Е. Б. Пимаева**, Хэжэнгын совхозой үхэршэн **А. Н. Меньшиков**, Чисаанын совхозой һаалишан **З. Д. Жамьянова**, «Первомайский» совхозой механизатор **А. Н. Гусев** гэгшэд хүдөө ажахын үйлэдбэри хүтэлбэрилгэдэ сэхэ хабаатан асуудалнууд тушаа тогтоһон байна. Жэшээнь, нүхэр Доржижапов газараа ёһоор элдүүрилжэ шаданагүйбди, поли дээрэ муугаар лэ хүдэлдэг байханимнай гэмээр тарна болоһон юумэнүүднай буртаг ногоондо даруулшадаг ха юм даа. Поли элдүүрилгээр ямаршье конкурс-харалга үнгэргэгдэдэгүй, механизаторнуудай дунда мүрысөөнэй һулаар эмхидхэгдэдэг байһанаи хойшолон болоно. Эрхим шанарай тэмдэг олгогдоһон полиие манай райондо олохонь бэрхэтэй хаш даа.

Ушхайтын совхозой директор **Б. Д. Чимитов** шэнээр пая байгуулагдаһан ажахын байдал тушаа тогтоо. Тиихэдэ Худанай совхозой ахамад агроном **Ц-Д. Н. Лодоев** газар элдүүрилгын, түрүү агротехникэ нэбтэрүүлхэ асуудалнуудаар анхармаар дурадхалнуудые оруулһан байна. Районой промышленна предприятинуудай байдал тухай Хүртэйн леспромхозой модо отологшо **Ю. А. Скиба**, Худанай леспромхозой директор **Н. Н. Арефьев**, тоһоной заводой технолог **Г. В. Вельская** гэгшэд зохихо ажаглалтануудые дурдаа.

Районно партиина конференциин хүдэлмэридэ КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүндэ кандидат, республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо **А. С. Берещинов** хабадаһан, делегадуудай үмэнэ үгэ хэлэһэн байна.

Конференциин шэнээр һунгаһан районно комитедэй түрүүшын пленум боложо, тэндэ эмхидхэлэй асуудалнууд харагдаа. КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретаряар **Л. Ц. Цыдыпов**, секретарьнараар **А. И. Лоскутников**, **В. М. Алексеева** гэгшэд һунгагдаба.

Г. ЦЫРЕТОРОВ.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

ЭБТЭЙ АЖАЛЬАА ЭХИТЭЙ

«Теплоприбор» завод республика доторнай суурхаһаар үнинэй. Харин тэрээнэи мүнөө үеын ажал хүдэлмэритэй, амжалтата хэрэгүүдтэй танилсаха хүсэлэнтэй бидэ тус заводой партиина комитет ороободи.

— Механическа цехтэ эрхим һайнаар хүдэлдэг түрүү бригаданууд олон юм. Николай Содномович Цыреновэй бригадатай танилсажа, хөөрэлдэхэдэтнай болохо. Бэрхэ хүдэлмэришэд байха. Харин бригадирынь заводто үнинэй хүдэлдэг, дүршэлтэй эмхидхэлшэ, мүнөө арадай депутадуудай городской Соведэй депутат болонхой, — гэжэ парткомой секретарь А. Д. Невзгодов хэлэбэ. Нэрлэгдэһэн цех шэглэн, тэндэһээ гарабабди.

Һаруул томо сонхонуудтай механическа цехтэ ороходомнай, олон тоото станогуудай жэнгинээн бидэниие угтаба. Эндэ хара халаадтай хүдэлмэришэд оньһон нарин станогуудай саана туха сүлөөгүй ажаллажа байбад. Тэндэ үрэмдэлгын участогай мастер Мария Ивановна Григорьеватай уулзажа, зорилгоёо мэдүүлбэбди. Николай Содномовичой нэрэ дуулахадаа, тэрэнэй толгойлдог бригада, өөр тухайнь ехэл дуратайгаар хөөрэжэ эхилбэ.

— Энэ бригада цехэймнэй эрхим ажалша коллективүүдэй нэгэн юм. Тэдэнэр энэ жэлэйнгээ түсэбтэ даабариие 106,3 процент бэелүүлжэ, даажа абаһан социалис уялгануудаа үлүүлжэ, ээлжээтэ амжалта туйлаад байнхай. Байгша ондо цех дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, зургаа дахин нэгэдэхи һуури эзэлһэн жэшээтэй. Тиигэжэ дамжуулгын вымпелээр, мүнгэн шангуудаар нэгэнтэ бэшэ тэмдэглэгдэһэн байха юм. Тэдэнэр мүнөө коммунис ажалай бригада гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө шармайн хүдэлжэ байна. Харин бригадирынь баян дүршэлтэй хүдэлмэришэн һэн тула бригадынгаа ажалые һайнаар эмхидхэдэг, нүхэдөө шэнэ амжалтануудта зоригжуулдаг, бэлиг шадабаритай хүн юм гэжэ тэмдэглэхэ байнаб, — гэжэ М. И. Григорьева хани халуунаар үнэн зүрхэнһөө хөөрөө һэн. Игэжэ хөөрэлдэһөөр Н. С. Цыреновэй бригадын хүдэлдэг газарта хүрэжэ ерэбэбди.

Харахада, үрэмдэлгын участок цехэй ехэхэн талмайе эзэлдэг байба. Эндэ залуу хүдэлмэришэд ажахынуудта хэрэгтэй дулаагаар хангадаг приборнуудай томо, бага — элдэб янзын түмэр хэрэгсэлнүүдые үрэмдэн гаргана. Эндэ бригадир Н. С. Цыреновтэй уулзажа, даадаг коллективэйнь ажал хэрэгээр һонирхобобди.

—1976 ондо намайе эндэ ажалда томилходонь, дүрбэн хүниие бригада болгон, даажа абаа һэм. Тиигээд түрүү аргаар хүдэлхэ гэжэ шиидээд, шэнэ бригадна гуримаар хүдэлжэ эхилһэн байнабди. Тэрэ саһаа хойшо бригададамнай зон яһала нэмээ гээшэ. Мүнөө баян дүршэлтэй болоһон арбан гурбан хүдэлмэришэд хүдэлнэбди. Олонхинь залуушуул юм. Бидэ бултадаа, бэе бэедээ туһалалсан, нэгэ хүн шэнгеэр хүдэлдэг болонхойбди гэжэ, — бригадынгаа ажал хэрэгүүд тухай Николай Содномович дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ эхилээ бэлэй. — Манай бригада үрэмдэлгын гушан гурбан станогые хүдэлгэдэг. Хүдэлмэришэн бүхэн халаанай үедэ хоёр-гурбан станок хангаха ёһотой. Бидэ 180 янза бүриин продукци бүтээжэ гарганабди. Саг соогоо тэдэниие бүтээжэ шадаагүй һаа, хабсаралгын цехэй хүдэлмэришэдэй ажалые хойшо татаха ушартай болоно ха юмбибди. Тиигэхэгүйн тула бригадымнай хэдэн хүдэлмэришэд карусельщик, токарь—карусельщик, токарь — расточник гэхэ мэтэ дүтэрхы мэргэжэлнүүдые шудалаад, бүтээсэ ехэтэйгээр ажалланад. Тодорхойлбол, Сергей Кривоносов — һайн шанартай продукци гаргадаг, амжалта ехэтэйгээр хүдэлдэг хүн юм. Тэрэ карусельщик, мүн токариин мэргэжэлтэй болонхой. Габшагай ажалайнгаа түлөө С. Кривоносов «Табан жэлэй залуу гвардеец» гэһэн ВЛКСМ-эй ЦК-гай тэмдэгээр шагнагдаһан байха. Александр Чупров орёо гэгшын станогто нарин оньһотой прибор бүтээдэг гээшэ. Тэрэ гурбан шухала мэргэжэл адли тэгшээр, эрхим һайнаар шудаланхай. Бүтээсэ ехэтэй хүдэлмэриингөө түлөө заводой дирекциин, парткомой Хүндэлэлэй грамотаар һаяхан шагнагдаа. Залуушуулые һурган хүмүүжүүлэгшэ Борис Бадмаев эрхим ажалаараа, энэрхы һайхан сэдьхэлээрээ, һүбэлгэн бэрхэ бодолоороо олондо үнинэй хүндэтэй болонхой. Бригадынгаа олон хүдэлмэришэдые үрэмдэлгын ажалтай анха түрүүн танилсуулһан, һургаһан намтартай юм. Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойтой дашарамдуулан, шэн габьяата ажалайнгаа түлөө заводой дирекциин, парткомой Хүндэлэлэй грамотаар урмашуулагдаһан байна. Байгша ондо манай бригадада дүрбэн залуу хүбүүд ерэжэ ороо юм. Зургаан һара һурагшаар хүдэлһэнэйнгөө һүүлээр тусхай шалгалта гаража, разрядтай боложо гараһан байна. Эдэнэй нэгэн Борис Джамбулов ажалдаа түргэн дадажа, дүршэл шадабаритай болоод, мүнөө бэшэнһээ дутуугүй, һайн шанартай продукци бүтээдэг болонхой. Продукци бүтээн гаргаха даабаряа манай коллективэй хүдэлмэришэн бүхэн 130—140 процент бэелүүлнэ.

Анхан түрүүлэн бэрхэшээлнүүд тохёолдоо һэн. Хаа-ла голодоһо гаргахашье ушарнууд үзэгдэдэг байһан гээшэ. Харин мүнөө голодоһо гаргахаа болинхой, гэмгүй ажалланабди. Түсэбэй ёһоор, продукциин 98 процентые түрүүшын харалгаар тушааха ёһотой аад, бодото дээрээ продукциингаа 98,7 процентые эрхим шанартайгаар тушаанабди,—гээд бригадир хөөрөөгөө түгэсхэбэ.

Эндэ Николай Содномович Цыренов өөр тухайнь хөөрэхэ хүсэл түрэнэ. Николай Содномович механическа цехтэ үрэмдэгшөөр арбан дүрбэдэхи жэлээ хүдэлжэ байнхай. Гадна токарь-расточнигой мэргэжэлтэй болоһоор үнинэй. Эндэ ажаллаха зуураа найман залуу хүниие үрэмдэлгын мэргэжэлдэ һургажа, хүдэлмэришэнэй арюун замда гаргаа юм. Мүнөө тэрэ 1985 оной июнь һарын тоосоогоор ажаллана. Байгша ондо 700 түхэригэй ашаг үрэтэй уралан нарижуулгын хоёр дурадхал оруулһан юм. Тиигэжэ заводой «Залуу уралан нарижуулагша» гэһэн нэрэ зэргэ тэрээндэ олгогдонхой. Ха… турша голодоһ… шанартай проду… тээжэ, өөрын ша… татан болонов ба… Үйлэдбэриин үнд… гүүдые туйлаһан… 1981 ондо … Хүндэлэлэй са… нэй нэрэ бэшэгд… ха. Мүн арада… дуудай городск… депутадаар һунга… Өөртөө эрилтэ е… даг, ажалай ба те… ска журам нарина… байһан тула, б… гэшүүдтэ адли … тэтэйгээр хандада… ха юм.

Бригадир Н. С… тэй хөөрэлдэһөөр… удын хоолой заһ… саг ерэжэ, хүдэлм… гэн доро станогу… тоожо, хүдэлмэри… рые сэбэрлэнэд, … хеэрэлгэнүүдэз… үдэһөө хойшо д… дэлгэхөөр бэлдэ… удынгөө хоол б… ража ошобод.

Уданшьегүй … цехэй байшан соо… яан замхажа, нам… байдал оршон то… сал түмэрэй, то… доохон үнэр яма… байһыемнай элир… нуулна. Энэ бриг… жалтын шоусан… хүн бүхэндэ мэ… даа. Ажалай, … ска журам нарин… га, мэргэжэл шада… нарижуулга, мүн … рэгтэй хэдэн мэрг… ли тэгшээр шуда… лектив доторхи … ной хани харилс… тэдэнэй амжалтын… нүүд» болоно бэ…

Эбтэй эетэйгээ… ехэтэйгээр ажал… шье, ехэшье а… лективүүд орон… номическа хүса… улам хүгжөөжэ, … амжалтыень ходо… хажа байдаг ха ю…

Д. АМОГО…

Совет орон дотор

ШЭНЭ ШАХТА АШАГЛАЛГАДА ОРОХОНЬ

АЛЕКСАНДРИЯ (Кировоградска область). Днепровско хүрин нүүрһэнэй уурхай дотороо эгээл томо «Медвежеярская» шахтын ажалай намтар эхилээ. Тэрэнэй түрүүшын ээлжээн болзорһоонь урид һаяхан ашаглалгада оруулагдаба.

Проектын еһоор тус шахта 2,1 миллион тонно нүүрһэ жэл бүри үгэдэг байха. Үнэһэ багатай түлишэ 11 метр зузаан юм. Хүсэ ехэтэй конвейернэ түхеэрэлгэ тэрэниие малтана. Үйлэдбэриин хүдэлмэри үргэлжэ дээрээ оньһожоруулагданхай.

80—100 метр гүнзэгыдэ оршодог түлишэдэ хүрэхэ гээшэ хүнгэн бэшэ байгаа. Бамбагар, намаглиг хүрьһые хүргөөд, түмэр бетоноор бэхилхэ хэрэгтэй болоо һэн. Донбассай шахтын барилгашад нютагай проходчигуудта туһалһан байгаа.

Ерэхэ жэлдэ шэнэ шахта хүсэд ашаглалгада оруулагдаха байна. Брикетнэ фабрикануудай түүхэй эдые тэрэ горитойгоор нэмээхэ.

МЕХАНИЗАТОРНУУД БАРИЛГА ХЭНЭ

ХАРЬКОВ. Готвальдовска районой «Змиевской» совхозой механизаторнууд мэргэжэлээ саг зуураар һэлгэбэ. Тэдэнэрһээ бүридхэгдэһэн ажахын тоосооной барилгын бригада ажахын ажалшадта зорюулагдаһан олон байратай гэр һаяхан ашаглалгада оруулаа.

— Бүхы районуудта иимэ бригаданууд хүдэлнэ. — гэжэ Харьковска облгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо В. Возный мэдээсэбэ. — Ажахынуудта тусхай шэглэлтэй мастерскойнуудые байгуулжа, барилгашадай бригадна подрядаар хүдэлдэг болоходо, энээнэй урда тээ техникэ заһабарилдаг байһан 10 мянган механизатор сүлөөлэгдэһэн байгаа. Барилгын мэргэжэлнүүдтэ тэдэниие һургахын тула бүхы районуудта техническэ мэргэжэлэй һургуулинуудай гол пунктнууд байгуулагданхай.

Хабарай тарилгын хүдэлмэриин эхилтэр 100-гаад шахуу колхоз, совхозуудта шэнэ бригаданууд, гэр байра үйлэдбэриин ба социально-соелой хэрэглэмжын объектнүүдые бариха юм. Хойшодоо механизаторнуудые ондоо хүдэлмэридэ хэрэглэхэ дүршэл заншалта болохо байна.

(ТАСС).

ШАЛГАЛТА

ЮУ ХАРУУЛААБ?

АЛМАЛТА, АРЬБАЛАЛТЫН ТҮ…

Арадай ажахыда автотранспортна хэрэгсэлнүүдые ашаглалгын ашаг үрые дээшэлүүлхэ, түлишэ болон тоһодолгын материал алмаха талаар манай Прибайкалиин район дотор һаяхан шалгалта үнгэргэгдэбэ. Шалгалта үнгэргэхын тула тусхай комисси эмхидхэгдэжэ, тэрэнэй түрүүлэгшээр КПСС-эй райкомой промышленно-транспортна таһагые даагша Г. Н. Смирнов томилогдоо һэн. Комиссиин бүридэлдэ районой арадай хиналтын комитедэй инспектор А. А. Бородин, штатнабэшэ инспектор Н. Ф. Семенов, райгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо Н. А. Чебунин, ажахынуудай ба организацинуудай ахамад мэргэжэлтэд госавтоинспекциин хүдэлмэрилэгшэд оролсоһон байна.

Районой предприятинууд, организацинууд болон эмхи зургаануудта бүхыдөө 840 автомашина, 189 трактор, 52 комбайн тоологдоно. Район дотор тусхай нэгэдхэгдэмэл автотранспортна предприятиин үгы хада комисси Итанцын леспромхозой, Татауровай авто-заһабарилгын заводой, «Прибайкалец» колхозой, харгы заһабарилга-барилгын управлениин автопаркнуудые шалгаһан байна. Тиигэжэ иимэ байдал элирүүлэгдэһэн байха юм.

Итанцын леспромхоз бүхы дээрээ 67 автомашинатай юм. Тэдэнэйнь 29-ниинь лэ ажаллана. Харин модо зөөлгые һаатуулхагүйн тула 30 автомашина хэрэгтэй. «Прибайкалец» колхоз 52 автомашинатай. ДРСУ-гай 36 машинын 22-ынь хуушаржа, тооһоо гаргагдахаар болошонхой.

Районой предприятинуудта олон жолоошод дуталдана. Имагтал энэ шалтагаанаар «Прибайкалец» колхоздо аяар 10 автомашина — ДРСУ-да хоёр машина миин зогсоно. Жолоошодой ажалһаа гаража ошохо ушар олон. Энэнь район дотор 35—40 процент болоно бшуу. ДРСУ-да байгша оной үнгэрһэн хугасаа соо 61 процентдэ энэмнай хүрэһэн байна. Жолоошод автомашинануудай муућаа боложо, ажалаа хаяна гэжэ комисси тэмдэглээ.

Жолоошодой ажалай ба ниитын журам эбдэхэ ушарнууд үшөөл дайралдаһаар. Энэ жэлдэ Итанцын леспромхоздо 83 жолоошон, Татауровай авто-заһабарилгын заводто—12, ДРСУ-да аяар 32 жолоошон ямаршье шалтагаангүйгөөр ажалай үдэр хаяһан байна. Ажалай, ниитын журам эбдэгшэдтэй хүмүүжүүлгын, ойлгууламжын ехэ хүдэлмэриин ябуулагдаашье һаань, энээнэй аша үрэ һула. Гурбан хүн КЗоТ-ой 33-дахи статьягаар ажалһаа гаргагдаһан, 18 хүн нүхэдэй сүүд дээрэ харагдаһан, 6 хүн жолоошоной эрхээ хаһагдаһан байха юм.

Баргажанай трактаар Улаан-Үдэһөө Турунтаево хүрэтэр зайда автомобильна транспорт шалгагдаа. Тиихэдэ Улаан-Үдэ руу орожо ябаһан 48 автомашинын 18-ниинь хооһон ябаба. Тэдэнэй хоёрынь «Зырянский» совхозой байгаа. Мүн Байгалай леспромхозой, «Сельхозхимиин» районно отделениин, «Бурводстройн» нүүдэл оньһожоруулагдамал колонныһ, Прибайкалиин РСУ-гай, «Межколхозстройн» ПМК-гай гэхэ мэтэ предприятинуудай олон машинанууд эндэ дайралдаа. Энэ баримта тухай предприятинууд болон организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд бодомжолжо үзэхэ, машинануудые хооһоор холын зайда ябуулхагүйн тула ехэ оролдолго гаргаха бэзэ гэжэ найдагдана.

1981 оной декабриин 28-да болоһон КПСС-эй райкомой пленумэй тогтоолые бэелүүлэн, түлишын-энергетическэ нөөсэнүүдые болон материальна эд зөөри алмаха, арьбалха талаар предприяти, эмхи зургаан бүхэндэ тодорхой хэмжээнүүд бэелүүлэгдэһэн, яһала һайн үрэ дүнгүүдые үгэһэншье байха юм. Бензин, дизельнэ түлишэ, тоһодолгын материалнуудые алмаха хэрэгтэ ажахынуудта, ажалша коллективүүдтэ ехэ анхарал хандуулагдадаг болоо. Ажахынуудай түлишөөр хангалгын станцинуудай ажал һайжаруулагдаа.

Гэбэшье дутагдалнууд үшөөл дайралдана. Автомашина бүхэндэ үгтэхэ түлишын ба тоһодолгын материалнуудай хэмжээн бүхы ажахынуудта наринаар тодорхойлогдонхой гэхын аргагүй. Гаргашалагдаһан түлишэ спидометр дээрэ харуулагдаһан километрэй хэмжээгээр тоологдодог гээшэ. Тээд тад ондоогоор, хүдэлдэггүй спидометртэй машина байбалнь, бензинэй гаргашаар ябаһан километр… лодог ушар дайр… шээлбэл, «Пр… колхоздо шалгагд… автомашинын хоё… зинэй гаргаша сп… тоологдодог, буса… һан километрын… гаргашаар тоолог… шоо. Тээд тэдэ… нуудайнь спидоме… тэн байха юм.

Мүн лэ авто… дые түлишөөр … станцинуудтахи б… гагдаа. Эндэшье … данууд олон. Түл… һартанууд ямар… харууһагүй. Тии… шье ерээд, хэдын… шэ абажа байхаар… лэйшье хүдэлмэри… шээлэн хэлэбэл, … лец» колхоздо тр… байнуудай гаргаш… һодолго-түрхилгын… алнууд тэдэнэй… ажалаар тоолог… эдэ материалну… һанай түлөө м… нуудта ямаршье … гын шан үгтэдэг… үлүү гаргашалһан… лөө сэнгынь сали… рагдана. Түлишэ, … материалнуудые … гын нормо энэ кол… раалагдажа, үни б… хай. Тээд энэ нор… талагданагүй, гар… шээгүй дээгүүр б…

Иимэрхүү дут… нууд элирүүлэгдэ… хэндэ районой пр… нуудай, организ… болон эмхи зур… хүтэлбэрилэгшэд … хандуулха, зохихо… нүүдые дары аба… болоно бэшүү.

В. РУ…

КИРГИЗЭЙ ССР. Нарын мүрэн дээрэ баригдажа байһан ээлжээтэ станциин — Таш-Кумырска ГЭС-эй барилга улам үргэдэнэ. ГЭС-эй гол барилга доро һууриень малтаха хүдэлмэри түргэдхэгдэнэ. «Нарынгидроэнергострой» управлениин коллективтэ станциин байшангай барилгада түрүүшын кубометр бетон шудхаха хүндэтэ эрхэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөн дэлгэрэнхэй. Олонхи гидро-барилгашад жэлэйнгээ түсэбые декабриин 22-то — Энергетигэй үдэр дүүргэхэ юм.

Таш-Кумырска ГЭС-эй түрүүшын агрегадые барилгашад 1984 ондо ашаглалгада тушааха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа): хабсаргагшад А. Шаматов, Т. Молдобаев, А. Кенжеев.

ТАСС-ай фотохронико.

ДҮЙ ДҮРШЭЛӨӨ ХАЛАН АБАЛСАБА

РСФСР-эй Зүүн-Сибириин районой хүдөө ажахын хүдэлмэриие экономическа талаарнь һайжаруулгада зорюулагдаһан зональна зүблөөн-семинар Улаан-Үдэ хотодо боложо дүүрэбэ. Энэ зүблөөнэй хүдэлмэридэ РСФСР-эй Хүдөө ажахын министерствын, Зүүн-Сибириин районой главна управлениин харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, Красноярска хизаарай, Эрхүүгэй областиин, Тувын. Буряадай автономито республикануудай хүдөө ажахын управленинүүдэй, министерствэнүүдэй, агропромышленна нэгэдэлнүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон эрдэмтэд хабаадалсаба.

Зүблөөндэ хабаадагшад КПСС-эй ЦК-гай майн, ноябриин (1982 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдэй ёһоор, хүдөө ажахын эмхинүүдтэхи экономическа хүдэлмэриие һайжаруулха асуудал зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Мүн колхоз, совхозуудай, промышленна предприяти, эмхи зургаануудтай болон агропромышленна комплексын бусад һалбаринуудтай экономическа талаар харилсаа холбоон, колхоз, совхозуудта хамтын подряд саашадань нэбтэрүүлхэ зорилгонууд, шэнэ гуримаар ажахынуудта мүнгэ һомололго ба зээлеэр үгэлгэ, бухгалтернуудай тоо бүридхэлгэ ба тоосоо эмхидхэлгэ гэһэн асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэбэ.

РСФСР-эй хүдөө ажахын министрэй орлогшо **Б. Ф. Хлевной**, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **В. Б. Саганов**, Зүүн-Сибириин зоны үйлэдбэриин главна управлениин начальнигай орлогшо **Н. Н. Облачков**, РСФСР-эй Хүдөө ажахын управлениин министерствын финансын управлениин начальник **М. П. Козаков**, РСФСР-эй Хүдөө ажахын министерствын түсэблэлгын-экономическа главна управлениин начальнигай орлогшо **Е. А. Мильский**, РСФСР-эй Хүдөө ажахын министерствын бухгалтернуудай тоо бү… гын болон тоосоо… на управлениин нач… орлогшо К. И. Ан… РСФСР-эй Зүүн-Сиби… нын министерство б… хи зургаануудай хү… лэгшэд зүблөөн д… хэлээ.

Зүблөөн-семинарта … шад Ивалгын турша… бэриин ажахыда, К… районой ажахынууд… ажал хүдэлмэритэй… һан, мүн зүбшэн хэл… асуудалнуудаар дүй … халан абалсаһан бай…

А. АЛ…

ХУБИТАЯА ОРУУЛХА УЯЛГАТАЙБДИ

һээ районуудай оптово баазануудта малшадта хэрэгтэй эд бараа хадагалха тусхай складуудые бии болгохо гэжэ районууд ба райпотребсоюзуудай правленинүүдтэ дурадхагдаба. Тэдээн соонь хүүртигүүд, хүбэнтэй үмдэнүүд, дулаан малгайнууд, пумажаан бүдөөр оёгдоһон костюмууд ба үмдэнүүд, валенканууд, бээлэйнүүд, сабхинууд, хүбэнтэй хүнжэлнүүд болон бусад эд бараан заатагүй байха ёһотой. Энэнь малшадые худалдаа наймаанай талаар хангалгын нэгэ шэнэ зүйл болоно. Тингэжэ автомагазинуудта эд бараа үгэхэдэ саг багаар гаргашалха, ассортиментыень үргэдхэхэ арга олдоһон байна.

Республикын малшадые мүнөө 120 автомагазин. «Үдэр бүриин хэрэглэлэй» 276 магазин хангана.

Байгша оной үнгэрһэн үедэ автомагазинууд 8,3 миллион түхэригэй эд бараа, эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдаа гэхэ гү, али нэгэ автомагазин дунда зэргээр һара бүри 7,3 мянган түхэригтэ наймаа хэһэн байна. Энэмнай РСФСР-эй автомагазинуудай дунда зэргын дунгүүдһээ нэгэ бага дээгүүр болоно. Холодильник, юумэ угаадаг машинануул ба хибэсүүдые малшадай захилаар абаашаха гэжэ кооператорнууд оролдодог юм. Автолавканууд үргэн хэрэглэлэй эд бараанһаа гадуур орёо ассортиментын эд бараа худалдадаг.

Байгша ондо малшадай 14 мянга гаран захилнууд дүүргэгдэбэ. Тодорхойлбол, захилнуудай ёһоор 300 мянган мотоцикл, 234 мянган түхэригэй дулаан дэгэлнүүд ба бээлэйнүүд, юумэ угаадаг 50 машина болон худалдаанда хомор эд бараан—бүхыдөө 1,4 миллион түхэригэй эд бараан худалдагдаа.

Хүдөөгэй ажалшад автомагазинуудай хүдэлмэрине юрэнхыдөө үндэрөөр сэгнэдэг. Автомагазинуудта элэбхитэй, хүн зоной этигэл найдабари харюулхаар, үбэл зун илгаагүй малшадта яража ябадаг хүнүүд ажаллана. Жэшээнь, тэдэнэй дундаһаа Хяагтын районой «Дружба», «Заря» колхозуудай гэшүүдые хангадаг Хүдэриин райпогой автолавкын жолоошон-наймаалагша В. Д. Ключников, Дэрээнэй совхозой гүүртэнүүд ба отарануудта ажаллагшадые хангадаг Хурамхаанай райпогой автомагазинай жолоошон-наймаалагша В. Ш. Дашиев гэгшэдые нэн түрүүн нэрлэлтэй. Советскэ райпогой жолоошон-наймаалагша, бүри һая «РСФСР-эй худалдаа наймаанай габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһэн, Ким Ботюровича Майтаев эрхимүүдэй тоодо оролсохо ёһоороо оролсоно.

Яруунын эд хэрэглэгшэдэй союзай Эгэтын сельпогой жолоошон-наймаалагша В. Л. Ринчинов, «Коммунизм» колхозой малшадай дунда хүндэтэй болоһоор үнинэй. Василий Лыктыпович ажалдаа харюусалгатайгаар хандадаг хүн. Тэрэ Ажалай Алдар Солын III шатын орденоор шагнагданхай, эд хэрэглэгшэдэй кооперациин отличник, коммунис ажалай ударник юм. Энэмнай түсэбтэ даабаринуудаа, абаһан социалис уялгануудаа хододоо амжалтатайгаар дүүргэдэг. Тэрэ эд бараа хүн зондо худалдаха талаар арбан нэгэдэхи табан жэлэй хоёр жэлэй түсэбые 111,8 процент дүүргэһэн алдартай. Тиин байгша ондошье амжалтатай хүдэлжэ ябана.

Игэжэ нүүдэл худалдаа наймаа шадамараар эмхидхэһэн жэшээнүүд яһала олон байха. Гэхэтэй хамта, зарим автомагазинууд худалдаанда хомор эд бараа ашаад гүйлгэбэшье, үдэр бүриин хэрэглэлэй эд бараа худалдаха хэрэгтэ анхаралаа багаар хандуулдаг байна. Ушар нимэһээ хүнүүд ойрын магазинуудта ошожо, үнэтэй сэнтэй сагаа гээхэ ушартай болоно.

Автомагазинууд, холуур байрладаг малшадые хангалгада гол үүргэ дүүргэдэг гэжэ мэдээжэ. Гэбэшье бүхы юумэн имагтал жолоошон-наймаалагшаһаа дулдыдадаг бэшэ. Автомашина техническэ талаараа хододоо бэлэн байха ёһотой. Тиимэһээ автолавкые аян замда гаргагшад, тэрэниие эд бараагаар хангагшадшье адли журам һайнтай байха уялгатай.

Худалдаа наймаанай олонхи организацинуудта малшадые хангалгые хинажа байха тусхай бүлэгүүд байгуулагданхай. Тэдэ бүлэгүүдые райпогой гү, али райпотребсоюзай правлениин түрүүлэгшэнэр толгойлдог. Тусхай бүлэгүүдэй гэшүүд түбхын түрүүн малшадай гомдолнуудые хаража үзэдэг, захилнууд саг дарыдаа дүүргэгдэнэ гү гэжэ һонирхожо байдаг гээшэ.

Нниитын малай үбэлжэлгын эхилхэһээ урид автомагазинуудай жолоошод-наймаалагшадтай зүблөөн үнгэргэгдэжэ, саашанхи зорилгонуудынь тодорхойлогдоо һэн.

Буркоопсоюзай правлениин хүтэлбэрилхы тушаалтад малшадые хангаха талаар эрхилэгдэжэ байгаа эмхидхэлэй хүдэлмэри шалгахадаа олон тоото дутуу дундануудые элирүүлһэн байна. Түнхэнэй районой Туранай сельпогой түрүүлэгшэ Д. Н. Шагдурова малшадые хангаха хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандана гэжэ шалгалта харуулаа. Тус районой Хойморой, Тоорын сельпонуудай автолавканууд үргэн хэрэглэлэй эд бараатайгаар графигай ёһоор ябадаггүй гэжэ тодорхойлогдоһон байна.

Хяагтын райподо (түрүүлэгшэнь Л. А. Бляхер) автомагазинуудай хүдэлмэри муугаар хиигдэнэ. «Пограничный», Хяагтын совхозуудай малшадые хангадаг автолавканууд ямаршье шалтаггүйгөөр хүдэлдэггүй байба. Тиигэдэ малай фермэнүүд ба гүүртэнүүдтэ автомагазинуудай ерэһэн тухай тэмдэглэдэг журналнууд үгы байшоо.

Яруунын районой малшад райпотребсоюзай түрүүлэгшэ Н. С. Гуляевта өөрыгөө гомдолнуудые сэхэ хэлэһэн байна. Ушарынь, октябрь һарада эндэхи малшадые худалдаа наймаанай талаар хангалгын байдал шалгагдаа һэн. Тулдуунай, «Юбилейный» совхозуудай гүүртэнүүд ба отарануудта автолавканууд ошодоггүй байба.

Автомагазинуудтань малшадта хэрэгтэй резинэ гуталнууд, хүдэлмэридөө үмдэхэ хубсаһан гэхэ мэтэ үгы байгаа. Гэхэтэй хамта малшадай захилнууд муугаар дүүргэгдэдэг гэжэ элирүүлэгдээ. Ушар нимэһээ Буркоопсоюзай правлениин нүүдэл заседани тэндэ боложо, зохихо хэмжээнүүд абтаа. Ажалшадые худалдаа наймаанай талаар хангалгые муугаар эмхидхэһэнэйнгээ түлөө дургсагдаһан райпотребсоюзай правлениин түрүүлэгшэ Н. С. Гуляев, завторг нүхэр Бадмажапова гэгшэд шанга донгодолгодо хүртөө. Районой малшадые хангалгые саашадань һайжаруулха тушаа тодорхой хэмжээнүүд хараалагдаа.

Хориин райпо (түрүүлэгшэнь Г. Е. Нимаева) малшадые хангалгада анхаралаа багаар хандуулна, автолавкануудтань үргэн хэрэглэлэй эд бараан, гурил гэхэ мэтэ шухала юумэн хомор байдаг.

Буркоопсоюзай правлени гүрэнэй худалдаа наймаанай, эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомтой хамта «1983—1984 онуудай үбэлжэлгын үедэ малшадые худалдаа наймаанай талаар хангалгые һайжаруулха нэмэлтэ хэмжээнүүд тухай» тогтоол баталба. Энэ үбэлжэлгын үедэ малшадые һайнаар хангахын түлөө республиканска конкурс соносхогдоо.

Райпонуудай, райпотребсоюзуудай коллективүүд конкурсын дүнгүүдэй гаргагдахада, дамжуулгын Улаан тугуудта Хүндэлэлэй грамотануудта, мүнгэн шангуудта хүртэхэ юм.

Нниитын малай үбэлжэлгын харюусалгатай хаһа мүнөө түлэг дундаа ябажа байна. Хүдөөгэй ажалшадтай зэргэлэн кооператорнууд ябалсана. Фермэ, бригаданудые хангаха талаар тогтоогдоһон график автолавкануудай нарииваар дүүргэхэ хэрэгтэ саг үргэлжын анхарал хандуулха хэрэгтэй. Автомагазинуудай ябаһан газарта ерэһэн сагынь, хүн зоной захилнуудые дүүргэһэн тухай, ассортиментые сахиһан тухай журналнууд соо тэмдэглэжэ байха шухала.

Б. КУШЕЕВ,
Буркоопсоюзай правлениин түрүүлэгшэ.

ХҮДӨӨ НЮТАГАИ ШЭНЭ БАЙДАЛ

МОЛДАВИ: МҮНӨӨНЭЙ ТОСХОНОЙ ТҮХЭЛ ШЭНЖЭ

Молдави ерэхэ бүхэндөө эндэхи тосхонуудыень һайхашаадагби. Онсо түхэлтэйгөөр баригдаһан, һайханаар гоёогдоһон ниитын болон байрын гэрнүүд саад болон винограднигууд соогуур нюдэнэй шэмэг боложо харагдана. Аржагар тодо үнгөөрөө, үргэлжэдөө таримал сэсэгүүдээрээ, мүн эзэн бүхэнэй газаагаа оорын маягтайгаар, һарабша түхэлтэй заншалта хударгуудаараа хүдөөгэй буусанууд бүришье һонирхомоор. Эдэ бүгэдэ Молдавиин хүдөө тосхонуудай гоё һайхан байра байдалаарнь, тухайлхада, эндэхи хүн зон ехэ хүндэмүүшэ юм байна гэжэ ойлгомоор.

Молдавиин хүдөө тосхонууд яһала ехэнүүд юм. Зариманиинь 2—3 мянган үрхэтэ айлтай. Энэнь бүхы байдалаараа мүнөөнэй инженерно-коммуникацида, худалдаа наймаанай болон соёлой амаралтын комплекс барихада таарамжатай байдаг. Тиин ехэнхи тосхонуудынь имэ юумэтэй.

Республика соогуурнь аяншалжа ябахадаа харахадашни, бүхы Молдавиин хүдөө тосхонууд эндэхи хизаар нютагуудынь ишшэ тиишэнь ходо гараһан харгы замуудаар үлхөөтэй байһан шэнгеэр үзэгдэдэг, һайнаар эмхидхэгдэһэн автобусойнь ябаса хото хүдөө хоёрой хоорондохи холбоое бэлэн мүртэй, таатай зохид болгодог.

Архитектурын болон байра байдалайнгаа национальна заншалые гамнан үлөөжэ, һүүлшын жэлнүүдтэ Молдавиин хүдөө тосхонуудаар ехээршье, һайнааршье барилга хэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, молдаван хүмнай гэр соогоо «каса маре» гэжэ бүлыгөө һайндэр үнгэргэдэг айлшадай ехэ таһалгагүй байжа болохогүй гэжэ тоолодог. Хүдөөлэ һууһан аад, ажахын барилгагүй хотон байха ёһогүй гэжэ баһал хэлэдэг юм.

Нютагай архитекторнүүдэй зохёоһон Молдавиин хүдөөгэй гэрнүүдтэ эдэ бүгэдэ, мүн ондоо тусгаар юумэн бултадаа хараала абтанхай. Тэрээнһээ гадна, тэдэ мүнөөнэй байдалай зүйлнүүдээр нэмэгдэнхэй. Мүнөө үелэ имэ проектын үндэһөөр хүдөөгэй тосхонууд эмшэмтэйгээр баригдажа эхилэнхэй. Тиин хүлөө тосхонууд бодото дээрээ үргэн ехэ болохогүйгөөр баригдана. Орон доторхи эгээл үрэжэлтэй газараа барилга доро багаар оруулхые оролдожо, тосхонуудаа бөөрсэмөөр зохёонхой.

Хүдөөгэй барилга хэлгэдэ болон тэрэниие мүнгэ зөөреэр хангалгада нэгэ янзын дүрим үгы юм. Байрануудай зариманиинь гүрэнэй гү, али үгышье һаа, предприятинуудай зөөрсөр хангагдадаг, баригдадаг. нүгөөдүүлынь ажахынуудай хоорондохи барилгын подразделенинүүдээр ехэнхидээ колхозуудай өөһэдынь барилгын бригадануудаар баригдана.

Михаил Думбровану гэгшын хүтэлбэрилдэг Лазовско районой Кировэй нэрэмжэтэ колхоз, жэшээлхэдэ, өөһэдынгөө хүсөөр буусын түхэлтэй 80-яад гэр жэл бүхэндэ баридаг байна. Үнгэрэгшэ арбан жэл соо энэ ажахы нигэжэ тосхонойнгоо байрануудай хахадһаа ехэнхинень һэльбэһэн юм. Колхозой түрүүлэгшын тоолон гаргаһанай ёһоор, 1990 ондо бүхы таряашадынь шэнэ гэртэ һуудаг болохо юм.

Колхозойнгоо ябуулжа байгаа байрын программа тушаа хөөрэхэдөө, Михаил Думбровану гэр барюулһан колхозниктуудта ямар хүнгэлэлтэнүүд үгтэдэг бэ гэжэ һанамжалаа һэн.

— Бүхы таарамжатай юумээр хангагданхай ба ажахын барилгатай мүнөөнэй хүдөөгэй бууса тиимэшье үнэгүй бэшэ юм,—гэжэ түрүүлэгшэ хэлэнэ.— Дунда зэргээр 15 мянган түхэригтэ болодог. Имэ мүнгэ бүлэ бүхэнэй гансата гаргажа шадахагүйнь лабтай. Бидэ имэ эрилтэ табидагшьегүйбди: гэрэйнь сэнгэй 80 процент хүрэтэр урьһаламжа зээлеэр удаан болзороор (25 жэлэй турша соо түлэхөөр) гэр барюулагшадтаа колхоз үгэдэг.

Манай гол хүнгэлэлтэмнай юун бэ гэхэдэ, һүүлэй һүүлдэ урьһаламжынгаа хахадыень бидэ өөһэдөө (колхоз) түлэдэгбди,— гэжэ Михаил Думбровану тэмдэглэнэ. —Зүгөөр колхозник болон тэрэнэй бүлэ дүримэй ёһоор манай ажахыда заатагүй хүдэлжэ байха ёһотой. Эсэстээ тэдэнэй гэр бодото сэнһээ нилээд үнэгүй болодог юм.

Бодхоһон байрануудайнгаа зарим хубиинь ажахы колхозниктуудтаа хүлһэлэн тушаадаг байна. Тэрэ ехэл таарамжатай: бүхы коммунальна хангалгатай гэрэй түлөө һара бүриин түлбэри дунда зэргын олзотой бүлын 1,5—2,0 процент болодог. Хэнэйшье мэдэһээр, имэ түлбэри байрынгаа фондо гаргаһан ажахын гаргаша бодото дээрэнь харюулнагүй ха юм.

Байрын гэрнүүдһээ гадна, бидэ үшөө нэгэ һургуули, колхозой дүүрэн тэдхэмжэ дээрэ байдаг үхибүүдэй дүрбэн саад, клуб, худалдаа наймаанай комплекс гэхэ мэтые бодхоонхойбди,— гэжэ Михаил Думбровану хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. Мүнөө соёлой түбэй барилга дүүргэгдэжэ байна. Тэрэнэй ашаглалгада оруулагдахадань, хуушан клубнай кинотеатр болгогдохо.

Мүнөө колхозоймнай талмайнууд дээгүүрхи хуряалгын халуун хаһын үнгэрхэдэ, шэнэ гэр толлолго болон түрэ найрай хаһа ородог. Таряашад шэнэ гэрээ ехэ наряар үзэдэг, барилгашадай дутуу дундыень тэмдэглэдэг, тиигэбэшье ехэнхидээ тэдэнэй хүдэлмэреэр сэдьхэлээ ханадаг байна. Шэнэ гэр толлолготой хамтаран молдавануудай хүхюун зугаатай түрэ болодог гээшэ. Скрипкын аялга түрын болохо гэрэй газаа уридаг. Хододоо олон айлшад — хүбүү, бэриин бүхы түрэлхид, суг хүдэлдэг хани нүхэдынь, хүршэ айлнуудынь, бэшэшье хүнүүд уригдадаг гээшэ. Орогты, залуушуулдамнай зол жаргал юрөөгты, тиихэдээ та түрын айлшан болохот, имэ үдэртэ зорюулан хүбүүнэй болон бэриин түрэлхидэй архиин погреб соо зорюута удаан саг соо баригдаһан суута «Кабарне» архяар танай хундага дүүргэгдэхэ байха.

Молдавиин намарай саг — хүдөөгэй ярмагай хаһа. Эндэхи хизаар нютаг юугээр баян, суутайб гэжэ тэрээн дээрэ дуүһыень харахат, огородойнь эдеэ болон үрэ жэмэсүүд бүришье гайхамаар. Ярмаг дээрэ юумэ худалдажа абагшад яаралгүй, омог дорюун ябадаг. Тэрэ юумэ үни удаан шэнжэжэ үзэдэг, үнэ сэнгынь зүбшэлсэдэг. Тойроод хүн зоной хүхюун шууяан тогтодог. Газаа гал дээрэ молдаван арадай плациндинууд (элдэб элеэ лабхасуулжа орёоһон пирогууд) шара-улаахан болгогдоно, мамалыга ууралтана (шараһан мяхатай кукурузын каша), шубууд, поршоонхонууд, хонинной мяхан шородо үлгөөтэй сонгоогдоно, зорюута погреб шэнгеэр хэһэн газарһаа сэгээн-шарабтар архи хүсэтэйгөөр шэдэлнэ. Дуу хүгжэм зэдэлнэ. Хүбүүд, басагад гар гараа барисалдан, «Жок» гэжэ молдаван хатар сахилгаан түргэнөөр даржагануулан хатарнад.

Молдавиин хүдөөгэй ярмаг түлэб дундаа. Энэмнай гол түлэб наймаанай хэмжээ ябуулга гэжэ үүсхэгдэбэшье, тэрэ жинрэй худалдаа наймаан бэшэ, харин ехэ һайндэр болошодог. Хүдөөгэй ажалшадта энэнь хүдөө ажахын жэлэй амжалтатайгаар дүүрэһэнэй һүлдэ тэмдэг боложо үнгэрдэг юм.

Александр ДЕДУЛ,
АПН-эй корреспондент.

АЖАЛДА ДҮРШҮҮЛХЭ

СССР-эй Педагогическа эрдэмэй академиин хамтын суглаан Москвада болобо. КПСС-эй ЦК-гай июнин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр залуушуулые үзэл сурталай талаарнь хүмүүжүүлгэдэ педагогическа эрдэмэй бэелүүлхэ зорилгонуудые суглаанда хабаадагшад зүбшэн хэлсэһэн байна.

Һургуули хүндэ эрдэм мэдэсэ олгохоһоо гадна, тэрэниие нэн түрүүн социалис обществын эрхэтэн, коммунизм элэбхитэйгээр байгуулагша байхаар хүмүүжүүлхэ ёһотой. Тэрэниие гүнзэгы үзэл сурталтайгаар, һайн һайхан абари зантайгаар, соёл болбосоролтойгоор, журам заршамтайгаар хүмүүжүүлхэ зэргэтэй. Парти энэ зорилго бэелүүлхын тула ехэ оролдолго гаргажа байдаг гэжэ СССР-эй АПН-эй президент М. И. Кондаковой элидхэл дотор, эрдэмтэдэй, багшанарай хэлэһэн үгэнүүд соо тэмдэглэгдээ. Элэ бүгэдэ үзэл сурталай хүмүүжүүлгын хэрэгые тон шэнээр эмхидхэхэ эрилтэ табина.

Педагогическа эрдэмые һургуулиин ажал хэрэгтэ улам бүри дүтэлүүлхэ талаар шэглүүлэгдэһэн тодорхой хэмжээнүүд хараалагданхай. Энэнь мүнөө үеын һургуулиин ажал ябуулгын бүхы асуудалнуудта — ургажа ябаа залуушуулые ниитын-ашатай туһатай ажалда дадал шадабаритайгаар, дуратайгаар хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй үзэл бодолые үргэдхэхэ уялгатай ниитэ нэгэн, ажалай, политехническэ ажал ябуулгада хабаатай байна. Буржуазна номнолдо зүрюу харша ябуулгануудые элэбхитэйгээр бэелүүлхэ шухала.

КПСС-эй ЦК-гай эрдэм наукын ба һуралсалай эмхи зургаануудай таһагые даагша В. А. Медведев суглаанда хабаадаба.

(ТАСС).

ТАСС — АПН

ХИЛЫН СААНАҺАА

КУБЫН ПРАВИТЕЛЬСТВЫН МЭДҮҮЛГЭ

ГАВАНА. Американ ядерна шэнэ ракетэнүүдэй Баруун Европодо тараагдан тодхогдожо эхилжэ байһанһаа уламжалан, уласхоорондын байдалай улам орёо түгшүүрилтэй болоһондо һанаагаа зобожо байһанаа Кубын правительство мэдүүлхэ зуураа. Рейганэй захиргаанай эзэрхэг түримхэй хараа шэглэлые эрид буруушааба.

Вашингтоной политигууддай жүрөөдэһэн ябуулгануудаараа амгалан тайбанаар ажаһууха гэһэн арадуудай хүсэл эрмэлзэлые убайгүйгөөр хашана харшална. Дэлхэй дээрэхи түгшүүрилые һуларуулха талаар СССР-эй эб найрамдалта залан сэхэ политикые Кубын правительство бүрин хүсэдөөр дэмжэжэ байһанаа мэдүүлнэ. Советскэ Союзай абаһан хэмжээнүүд, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. В. Андроповой ноябриин 24-дэ абаһан Мэдүүлгэ дотор найруулагдаһан хэмжээнүүд дэлхэйн бүхы арадуудай һанал бодолдо харюусана. Эб найрамдалые хамгаалха талаар Советскэ Союзай залан сэхэ, харюусалгатай хараа шэглэлые эрид шууд дэмжэжэ байһанаа Кубын правительство элирхэйлбэ.

ЖЕНЕВЭДЭХИ КОНФЕРЕНЦИ

ЖЕНЕВЭ. Хүнэй эрхэнүүдэй бүгэдэ ниитын декларациин 35 жэлэй ойдо зорюулагдаһан правительствада хабаагүй эмхинүүдэй конференци эндэ нээгдэбэ. Элдэб асуудалнуудаар: социально-экономическа, политическэ, соёлой, гэгээрэлэй ба бусад асуудалнуудаар декларацииe бэелүүлгын дүнгүүдые согсолхо гээшэ конференциин гол зорилго болоно.

Уласхоорондын олониитые хабаадуулдаг, правительствада ородоггүй эмхинүүд мүнөө үсын гол шухала асуудалнуудые бүтэмжэтэй һайнаар шиидхэхын тула һанамжаяа нэгэнтэ бэшэ мэдүүлһэн байха.

Арадуудай, илангаяа Латиин Америкын, Дүтын Зүүн зүгтэхи араб оронуудай арадуудай үндэһэн эрхэнүүдые усадхаха талаар империализмын ба хархис хүсэнүүдэй ехэ оролдолго гаргажа байхадань, уласхоорондын шахардуу шанга байдалые һуларуулхын, дайнай аюулые усадхан зайсуулхын түлөө правительствада хабаагүй эмхинүүдэй Женевэдэхи хуралдаан ехэ юумэ хэжэ шадахаа байна.

АРАДУУДАЙ ҮНДЭҺЭН ЭРХЭНҮҮД

НЬЮ-ЙОРК. Колониальна болон расис засаг захиргаануудай дарлалта мүлжэлгэ доро ажаһуудаг бүхы арадуудта өөһэдөө өөһэдыгөө тодорхойлхо, бэеэ дааһан байдалтай болохо таһаршагүй эрхыень хангаха шухала гэжэ Кубын, Лаосой, Монголой болон Чехословакиин делегацинуудай ООН-ой Генеральна Ассамблейн зургаадахи комитедтэ (эрхын асуудалнууд) баталан абаһан тогтоолой проект дотор хэлэгдэнэ. Өөһэдөө өөһэдыгөө тодорхойлхын, бэеэ дааһан байдалтай болохын, демократическа эрхэнүүд ба сүлөөнүүдээ бэелүүлхын түлөө арадуудай тэмсэлые хашажа харшалжа байдаг колониальна ба расис захиргаануудай зэрлиг муухай ябуулгануудые дураа гутан буруушаахыень документ уласхоорондын эмхиие уряална.

Уласхоорондын һүйдхэлтэ ябуулгануудые зайсуулан сараха хэмжээнүүд тухай ООН-ой Генеральна секретарь Х. Перес де Куэльярэй элидхэлые делегадууд зүбшэн хэлсэхэдээ һүйдхэлтэ ябуулга болон арадуудай национально-сүлөөрэлгын тэмсэлые адлидхаха гэжэ оролдодог баруунай оронуудай һэдэлгэнүүдые эрид буруушааба.

КАМПУЧИИН ПРОФСОЮЗУУДАЙ ФЕДЕРАЦИИН СЪЕЗД

ПНОМПЕНЬ. Кампучиин профсоюзуудай федерациин I съезд эндэ баярай оршон байдалда нээгдэбэ. ФПК-гай 60 мянга гаран гэшүүдые сүлөөлһэн 300-һаа дээшэ делегат съездын хүдэлмэридэ хабаадана. Гадаадын айлшадай дунда ВЦСПС-эй, Вьетнамай ба Лаосой профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерациин делегацинууд бии.

Кампучиин профсоюзуудай байгуулагдаһаар оройдоол табан жэл болобо. Пол Подой хархис захиргаание унагааһанай һүүлхэнээр тэдэ орон дотор байгуулагдаһан байгаа. Ажалшадай һуудал байдалые һайжаруулхын, тэдэнэй амаралтые эмхидхэхын тула профсоюзууд ехэ хүсэлэл оролдолгонуудые гаргана. Кампучиин Арадай-революционно партиин шиидхэбэринүүдые, национальна экономикоео һэргээлгын ба хүгжөөлгын гол зорилгонуудые бэелүүлгэдэ ажалшадые элсүүлэн хабаадуулха талаар профсоюзууд ехэ хүдэлмэри ябуулна.

Эб найрамдал болон уласхоорондын аюулгүй байдалые бэхижүүлхын түлөө, эрид шууд шиидэнхэй байһанаа Кампучиин ажалшад мэдүүлнэ.

НРПК-гай ЦК-гай Генеральна секретарь, НРК-гай Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Хенг Самрин съездын делегадуудые амаршалан үгэ хэлэбэ.

ПНР-эй СЕЙМЭЙ ЗАСЕДАНИ

ВАРШАВА. ПНР-эй Сеймэй заседани боложо, ПНР-эй дотоодын хэрэгүүдэй министр Ч. Кищак үгэ хэлэбэ. Польшын аюулгүй байдал болон ниитын гуримые сахиха тухай тэрэ хөөрөө. Тусхайлбал, орон доторхи сэрэгэй байдалые болюулһан сагһаа хойшо ниитын һанал бодол һайн тээшээ хубилаа гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Дотоодын болон гадаадын дайсадай гурим буса ябадал тогтоохые һэдэжэ байһые харааһаа алдажа болохогүй гэжэ министр хэлээ. Тиимэһээ һэримжэтэй байха шухала.

Польшодо политическэ тэмсэл урдынхидал мэтэ үргэлжэлһөөр гэжэ министр саашадаа тэмдэглээ. Орон доторхи хархис хүсэнүүдэй тэмсэлэй һуларуулагдажа байгаашье һаань, гадаадаһаа уршаг тойбо улам үргэдхэгдэжэ байна. Тэрэ США-гай ба тэдэнэй зарим союзнигуудай правительствануудай үүдхэһэн хёмороо зүришэлдөөнэй политикаһаа үндэһэтэй юм.

Эдэ бүхы хархис ябуулгануудта шанга харюу сохилто үгэхэдэмнай Советскэ Союз болон социалис хани нэгэдэлтэ оронууд ехэ туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлнэ.

ПЛЕНУМ БОЛОБО

БУДАПЕШТ. Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь Янош Кадарай түрүүлэлгэ доро ВСРП-гэй ЦК-гай пленум эндэ болобо. МТИ агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, уласхоорондын байдалай гол шухала асуудалнууд тухай ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой элидхэлые пленум зүбшэн хэлсээд, һайшааһан байна. Оронoй арадай ажахые 1984 ондо хүгжөөлгын түсэбэй проектые, Гүрэнэй бюджедэй проектые мүн лэ зүбшэн хэлсээд һайшаагаа.

ЭРДЭМТЭДЭЙ ХУРАЛДААН

ВАШИНГТОН. Ядерна дайнай экологическа ба медицинскэ уршагта хойшолонгуудые шэнжэлгэдэ зорюулагдаһан совет болон американ эрдэмтэдэй олоной хабаадалгатай хуралдаан эндэ боложо байна. СССР-эй Наукануудай академиин вице-президент, ядерна дайнай аюулда эсэргүү эб найрамдалые хамгаалгын совет эрдэмтэдэй комитедэй түрүүлэгшэ академик Е. П. Велихов СССР-эй делегацие толгойлно.

Хоёр оронoй научна бүлэгөөрхидэй түлөөлэгшэдэй хоорондо үнгэргэгдэжэ байһан хөөрэлдөөнэй үргэлжэлэл болохо энэ хуралдаан ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха гэһэн гол зорилготой байна.

Имэ уулзалгануудые үнгэргэлгын шухала удха шанартай байһые тэмдэглэхэдээ, хуралдаае эмхидхэгшэдэй нэгэн, США-гай элитэ мэдээжэ политическэ ажал ябуулагша сенатор Э. Кеннеди ТАСС-ай корреспондентдэй хөөрэлдэхэдөө иигэжэ мэдүүлбэ: «Ядерна дайн хүн түрэлтэниие үгы хэхэ аргатай гэжэ хоёр оронoй эрдэмтэд тоолоно. Тиимэһээ тэрэниие зайсуулан сараха тухайда ехэ оролдолго гаргаха зэргэтэйбди».

ШУХАЛА ДОКУМЕНТДЭ ГАР ТАБИГДАА

ВЕНЭ. Совет байгаалиин газые Австрида худалдаха тухай хэлсээнэй протоколдо эндэ гар табигдаба. Энэ документтэй зохилдуулан, болзорһоо урид ашаглалгада оруулагдаһан Уренгой — СССР-эй баруун хилэ гэһэн газай хоолой соргоор 1984 ондо 250 миллион кубометр сэнхир түлишэ Австрида эльгээгдэхээр хараалагдана.

НАТО-гай СОВЕДЭЙ СЕССИ

БРЮССЕЛЬ. Хойто Атлантическа бүлэглэлэй гэшүүн-оронуудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй хабаадалгатайгаар НАТО-гай соведэй эндэ боложо байһан сесси дээрэ Великобританиин гадаадын хэрэгүүдэй министр байһан Лорд Каррингтон НАТО-гай шэнэ генеральна секретаряар һунгагдаа. Энэ тушаалда тэрэ Позеф Лунсые һэлгэбэ.

ДАМАСКДА ЖАГСААЛ БОЛОБО

ДАМАСК. Империализмын ба сионизмын харата ябуулгануудта эсэргүү Сириин ажалшадай олоной хабаадалгатай жагсаал САР-ай ниислэл хотодо болобо. Дүтын Зүүн зүгтэ Вашингтоной ба Тель-Авивай үүдхэдэг дайн жүрөөдэлгын ябуулгануудаар Сиридэ ба түрүү үзэлтэй араб бусад хүсэнүүдтэ эсэргүү гутамшаг муухай хэрэгүүдээр дураа гутажа байһанаа жагсаалшад мэдүүлээ. США-гай ба Израилиин эзэрхэг түримхэй һанаашалгануудта шанга харюу сохилто үгэхэ талаар шэглүүлэгдэһэн Сириин хүтэлбэриин политическэ хараа шэглэлые бүрин хүсэдөөр дэмжэжэ байһан тухайдаа олониитын түлөөлэгшэд митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ элирхэйлбэ.

АВСТРИ. Неонацистска бүхы холбоонууд болон бүлэглэлнүүдые болюулха гэһэн эрилтэ демократическа олониитэ хэнэ. Бэеэ даанги болон демократическа Австрие һэргээхэ Гүрэнэй договорой ёһоор имэ бүлэглэлнүүд болон холбоонууд хорюултай юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фашизмые һэргээхэ хэрэгтэ эсэргүү манифестацида хабаадагшад.

ТАСС-ай фото.

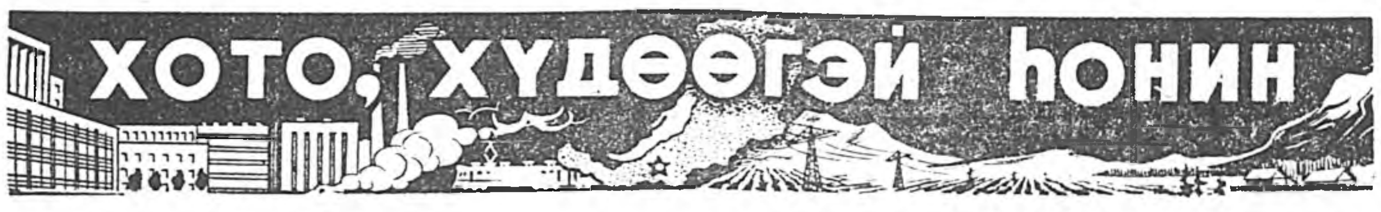

ГАНЗАГА ДҮҮРЭН БУСАНА

Үргэн Буряад ороноймнай нэлэнхы үргэн дайда, ой тайгада агнуурнин халуун хаһа эхилэнхэй. Республикын коопзверопромхоз, госхозуудай ангуушад ой тайга, хүбшэдэ үнинэй гаранхай, «зөөлэн алта» суглуулжа ябана. Эдэ үдэрнүүдтэ ангуушадай хада, тайгаһаа хэр зэргэ баян олзотой бусажа байһаарнь һонирхожо, хэдэ хэдэн ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй манай корреспондент хөөрэлдэжэ, доро үгтэһэн харюу абаба.

Захаамнинай районой госпромхозой директор Б. Г. Гомбоев:

— Манай ажахы ой тайгадаа элбэгээр ургаһан һамар, алим жэмэс, туруута ангуудай мяха, «зөөлэн алта» суглуулха түсэбүүдээ жэл бүри үлүүлэн дүүргэдэг болонхой. Байгша ондоошье хүбшэдэ гараһан ангуушаднай баян олзотой бусажа эхилбэ. Мүнөө дээрээ районоймнай ангуушад 33 мянган хэрмэнэй, хэдэн зуугаад шандаган, зумбараа, тарбаганай арһа тушаагаад байна. Тиихэдэ туруута ангууд сооһоо бугын, бодон гахайн, гүрөөһэнэй табяад центнер мяхан тушаан абтаба. Алтан намарай үедэ ой тайгада гараһан районой ажалшад 700-гаад центнер һамар, 32 центнер дабһалһан һархяаг, 58 центнер алирһа суглуулжа тушаагаа бэлэй.

Районой мэргэн ангуушадай дундаһаа Санагын, Түбэй участогуудай ангуушад Б. Н. Хадаев, Г. Ш. Тарбаев, С. Д. Дугаров болон бусад эсэхэ сусахые мэдэнгүй хүбшэ тайгаар агнуури хэхэдээ, абаһан уялга, даабаряа үлүүлэн дүүргэхын хойноһоо оролдодог юм. Тиихэдэ агнуурнин Түбэй, Баянголой, Санагын участогуудые даагшад Ц. Б. Дашиев, В. С. Батоев, Г. С. Пренглаев гэгшэд намар, үбэлэй үедэ ажалшадай түүһэн жэмэс, һархяаг, ангуушадайнгаа олзо байра дээрэнь тушаан абахадаа эдэнэртэ горитой туһа үзүүлнэ гээшэ.

Зэдын районой госпромхозой директор В. Д. Дымчиков:

— Байгша оной октябриин 20-һоо тайгада гараһан ангуушаднай олзо баянтай буужа байнхай. Һүүлэй мэдээнэй ёһоор, район дотор 31 мянган түхэригэй «зөөлэн алтан» суглуулагдаба. Тэдэнэйнь дундаһаа байгша ондо хэрмэн ехэ элбэг байба. Мүнөө арбаад мянган хэрмэнэй арһан тушаан абтаба. Ангууша нохойнуудаа хүбшэдэ дахуулан гараһан мэргэн ангуушад П. Н. Москвитин, Д. Ц. Рабданов, Ю. И. Горицас болон бусад тайгаһаа 150 — 200-гаад хэрмэтэй бусажа ерэһэн байха юм.

Прибайкалиин районой коопзверопромхозой директор В. В. Архипов:

— Даб дээрэхи мэдээнэй ёһоор, мүнөөдөө жараад мянган түхэригэй «зөөлэн алтан» тушаагдаад байна. Энэмнай хараалагдаһан түсэбһөө үлүү болоно. Районой мэргэн ангуушад Н. Г. Шангин, В. И. Шарапов, В. И. Арапов гэгшэд урдаа табиһан түсэбтэ даабаринуудаа сүм дүүргэбэ. Тиин хэрмэн, булган, һолонго, үен, шандаган, үнэгэн, ондатрын арһан түсэбэй ёһоор олзоборилогдожо, гүрэндэ тушаагдахаар бэлдэгдэжэ захалаа. Энээнһээ гадна бугын, гүрөөһэнэй, баабгайн хэдэн арбаад центнер мяхан суглуулагданхай.

Кабанскын, Баргажанай районуудай коопзверопромхозуудай директорнүүд Г. Г. Константинов, А. П. Стельмашенко гэгшэдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, эндэхи ангуушад мүн лэ ой тайгаһаа олзотой бусана. Жэшээнь, Баргажанай районой эрхим ангуушад И. Н. Алексеев, В. И. Молчанов, Ф. Г. Скосырский, Прибайкалиин районой А. И. Елизов, В. В. Янин, П. М. Ануфриев болон бусад хүбшэһөө ганзага дүүрэн «зөөлэн алтатай» бусана. Илангаяа Баргажанай районой ангуушад олон ондатрын арһа тушааба.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

МАЛШАДЫЕ БАЯСУУЛНА

«Знамя Ленина» колхозой Калиновкын соёлой байшангай «Искра» гэжэ агитбригада ажахынгаа һү һаалиин фермэдэ һаяхан айлшалжа, концерт наада харуулба. Энэ агитбригадада нютагай дунда һургуулиин һурагшад эдэбхи ехэтэйгээр хабаададаг юм. Тусхайлбал, Ира Шубина, Марина Састина, Валя Кушнарёва, Люба Антонова болон бусад агитбригадын эгээл эдэбхитэй гэшүүдынь болодог. Соёлой байшанда һаяхан хүдэлмэрилжэ эхилһэн Ольга Кобылкина өөрыгөө тон һайн талаһаа харуулжа, элдэб һонирхолтой хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэдэг. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг агитбригада ажахынгаа фермэ, отарануудаар ябажа, һаалишад болон малшадта һонирхолтой концертнүүдые харуулна.

Тэдэнэр концертынгээ урда тээ уласхоорондын байдалаар хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг, удаань республикынгаа ба совет поэдүүдэй шүлэгүүдые уран зохидхоноор уншадаг, дуу хатар гүйсэдхэдэг юм. Һаяхан харуулһан концертынь номернууд Калиновкын һү һаалиин түрүү һаалишад А. М. Мальцева, Н. Н. Кушнарёва, Г. П. Састина, А. А. Андреева болон бусадта зорюулагдаа.

Ю. ЭРДЫНЕЕВА.
Мухар-Шэбэр.

ШЭНЭ БАЙРАДА

Улаан-Үдын барилга-хабсаралгын 1-дэхи участогай барилгашад 400 һууритай хамтын байра һаяхан ашаглалгада тушааба. Эндэ 7-дохи СГПТУ-гай, техническэ 3-дахи училищиин һурагшад байха юм.

«Юность» гэжэ нэрлэгдэһэн шэнэ байрые нээлгэдэ зорюулагдаһан баяр ёһолдо «Главбурятстройн» начальнигай орлогшо П. С. Березкин, «Жилгражданстрой» трестын ахамад инженер Б. Ж. Базаров болон ВЛКСМ-эй обкомой түлөөлэгшэд ерэжэ, барилгашадые амаршалһан байна. Һурагшадай зүгһөө үгэ хэлэһэн В. Гончикова, Д. Будаева гэгшэд «Минвостокстрой», «Жилгражданстрой», «Главбурятстрой» болон техническэ мэргэжэлэй һуралсалай управлениин иимэ бэлэг бариһанайнь түлөө халуун баяр хүргэбэ.

Манай корр.

ЗУУ НАҺАТАЙ УСТИНЬЯ ТӨӨДЭЙ

Түнхэнэй районой эгээл үндэр наһатай хоёрой нэгэн Устинья Емельяновна Домышева «Восточные Саяны» колхозой Хуурай-Һубаг тосхондо ажаһуудаг юм. Тэрэ байгша оной октябрь һарада тэбхэр зуу наһа гүйсэһэн байна.

Үндэр наһа эдлэжэ байһан хүнүүд нютаг зонойнгоо һонирхолые хэзээдэшье татадаг гээшэ ааб даа. Устинья төөдэйн ажабайдалаар, элүүр энхээрнь бишье ходо һонирхожо байгшаб. Тэрэ 90 наһатай байхадаа Лена гэжэ аша басагаяа үргэжэ ябагша һэн. Мүнөө Ленэнь 3-дахи класста һурана. Зунай үедэ Устинья төөдэйдэ айлшалаа һаа, гэр байраарнь, хото хорёогоорнь дүүрэн аша, гуша, дүшэнэрыньшье хаража болохо юм. Төөдэйн тэдэнэрэйнгээ хубсаһа хунарыень угаажа, хадхажашье һууха. Тиихэдэ амтан эдеэ хоол хэжэ, урмашангяар тэдэнээ эдеэлүүлжэ һ/удагыень тэмдэглэһэнэйшье үлүү бэзэ. Эдэ баримтанууд юу гэршэлнэб гэхэдэ, зуу наһатай Устинья Емельяновнагай үшөөл хүнгэн сарюунинь, нюдэнэйнь һайнаар харадагые лаблана бшуу. Тиихэ зуураа, тэрэнэй шэхэниниишье һонор, хүнүүдэй юрэ хөөрэлдэжэ байхада, бүгэдынь дуулаад лэ байдаг юм.

Энэ ута наһан соогоо Устинья төөдэй зобохо тулихые, жаргаха хүхихые жэгдэл үзэһэн хүм гэжэ хөөрэдэг. Гайхалтай юумэниинь юуб гэхэдэ, тэрэ үбдэхэ хабдаха гээшые оройдоошье мэдээгүй хүн. Домышев Василий Агафонович гэжэ хүнтэй гэр бүлэ боложо һууһан, юһэн үхибүү түрэһэн намтартай. Тэдэнэйнь 5-ниинь мүнөө амар мэндэ ажаһуужа, ажаллажа ябадаг.

В. А. Домышев граждан дайнда хабаадаһан, Халхын-голдо тулалдаһан юм. Домышевтон хоюулаа мал ажалда хүдэлдэг һэн. Устинья Емельяновна һаалишанаар, гахайшанаар, адуушанаар, тогоошоноортшье хүдэлөө. Василий Агафоновичой дайн сэрэгтэ ябаһаниинь хойшолонгүйгөөр үнгэрөөгүй һэн. Шархаһаа боложо, тэрэ сагһаа урид наһа бараһан юм. Харин Устинья нүхэрынь мүнөө 25 аша, 18 гуша, баһа дүшэеэ харанхай ажаһуужа байна.

—Устинья төөдэй, та гол түлэб ямар хоол эдидэг һэмта? — гэжэ асуубаб.

—Хүнэй эдидэг юумэ эдеэд, уудаг юумэ уугаад лэ ябаһан хүм, — гэжэ тэрэмни бардамаар харюусаа һэн. — Хара ажал гээшые танингүйгөөр хэгдэдэг гээшэ һэн, — гэжэ һүүлдэнь нэмэбэ.

Устинья төөдэйе (зураг дээрэ) газетэ уншажа һуухыень харанат.

Б. БИРБАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ҺАЯ НААШЫН ҮЗЭГДӨӨГҮЙ ДУЛААН

Байгаалиин жама ёһон гээшэ элдэб янзаар үзэгдэдэг ха. Жэшээнь, байгша оной ноябрь һарада Байгаалиин хэды олон ондоо уларил үзэгдөө гээшэб. Нэгэ мэдэхэдэ, 8 — 10 градус дулаан, нүгөөдэ тээнь саһа шуурганаар шэдэлһэн үдэр, һүнинүүд нэгэтэ бэшэ болоо. Тиин һарын туршада дунда зэргээр манай республикада 3—5 градус дулаан болоһон байха юм. Ингэжэ урда жэлнүүдэйхидэ орходоо һураггүй дулаан байжа, хаа хаанагүй нгаабарита үдэрнүүд болоһон байгаа.

Мүн шэмэрүүн хүйтэн уларилтай үбэлэй түрүүшын һара — декабрь баһал һонирхолтой үзэгдэл асарба. Һарын түрүүшын үдэрнүүдһээ газаамнай хабарайхидал мэтэ урин дулаан үдэрнүүд үзэгдэжэ, 5—7 градус хүрэтэр дулааранд абаба. Улаан-Үдэ хото шадар табан градус дулаан болоһон байна. Иимэ дулаан үбэл манай республикада 1940 ондо үзэгдөө бэлэй.

Зүүн Сибириин тала дайда руу Атлантикын далайһаа дулаан агаар туугдан ерэһэн байна. Тинмэһээ Сибириин шэмэрүүн хүйтэн агаар һулараад абаба гээшэ.

Байгша оной декабрь һарада урда жэлнүүдэйхидэ орходоо 1—2 градусаар үлүү дулаан байха зэргэтэй. Һарын туршада дунда зэргээр 21—26, республикын хойто нютагуудта 25 — 30 градус хүйтэн болохоор багсаагдана. Энэ үедэ нютаг бүхэндэ бага зэргээр саһан орохо. Тиин баруун урда, урда районуудта 2—8, түбэй районуудта 10 — 15, хойто болон Прибайкалиин районуудта 16—25 миллиметр саһан орохоор хүлеэгдэнэ.

Һарын түрүүшын, мүн хоёрдохи арбан хоногой һүүл багаар һүниндөө хойто районуудта — 23—28, Байгал шадар — 8—13, бусадтань — 17—22, үдэртөө 6 — 11 градус хүйтэн болохо зэргэтэй. Бусад үдэрнүүдтэнь һүниндөө 21—26-һаа 27—32, хойто районуудта — 30 — 35, үдэртөө 10 — 15 градус хүйтэн болохоор багсаагдана.

Саһа багатай, нгаабарита үдэрнүүдэй үзэгдэхэдэ, мал тала дайдаар үдэр дүүрэн бэлшэжэ, тэжээл арьбалха арга олдохо байна.

Н. АФОНИНА,
Улаан-Үдын гидрометобсерваториин директор.

ХЭН, ХААНА ОШОХО ДУРАТАЙБ?

△ Ажалай Улаан Тугай орденто авиационно заводой стадион дээрэ мүнөөдэр бүмбэгэтэй хоккейгээр блиц-турнир үнгэргэгдэхэ юм. Мүн шайбатай хоккейгээр хотын түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн наадан үргэлжэлүүлэгдэхэ.

△ Нарин сэмбын комбинатай спортын зал соо ветерануудай дунда столой теннисээр һонирхолтой мүрысөөн эхилхэ.

△ «Спартак» бүлгэмэй стадион дээрэ мүнөөдэр үдэрэй 11 часһаа «Забайкалец» клубай «Спартак» бүлгэмэй спортсменүүдэй дунда конькигаар урилдаан болохонь.

△ Хоёрдохи ГПТУ-гай спортын зал соо «Трудовые резервы» бүлгэмэй спортсменүүдэй дунда боксоор нэмэл мүрысөөн үнгэргэгдэхэнь.

△ Улаан-Үдын аяншалга болон экскурсиин бюрогой хүдэлмэрилэгшэд мүнөөдэр, үглөөдэр манайда айлшаар ерэһэн Шэтын областиин бүлэг аяншалагшадтай хотынгоо түүхэтэ газарнуудтай танилсуулха, этнографическа музей хүрэхэ маршрудтай. Тиихэдэ айлшад «Баргажан» ресторанда үнгэргэгдэдэг «Ногоон галхан» гэһэн үдэшэдэ хабаадаха болоно.

△ Мүнөөдэр Гусиноозерскын, Шэнэ-Хэжэнгын дунда һургуулинуудай һурагшад Улаан-Үдэ хотын түүхэтэ газарнуудтай танилсахаар аяншалгада ерэбэ. Мүн хотын бүлэг барилгашад Братск хототой танилсахаар аян замдаа мордобо.

Манай корр.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. КПСС-эй ЦК-гай Политбюродо. «Республикын ажалай эршэ» — мэдээсэлнүүд. «Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые эршэтэ ажалаарна арьбадхаха» — материалнуудай суглуулбари. «Мүльһэн дороһоо заһаһа барилга» — М. Егоровой статья.

Хоёрдохи хуудаһанда. Партийна ажабайдал: тоосоон ба һунгалта. «Шүүмжэлэлэй эрхэ байдалда» — М. Хензыхеновэй статья. «Хиналта-амжалтын үндэһэн» — Н. Федотовой статья. БАМ: хүнүүд ба үйлэ хэрэгүүд. «Сунуекитые эзэмдэлгэ» — Е. Горкиной статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Совет автономиин шухала шата» — Г. Санжиевай статья. «Н. В. Ченкиров: бидэнние абарха хэрэггүй байгаа» — Р. Гаязовай хэһэн интервью. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Эжын аялга» — Р. Гаязовай статья. Нютаг нютагай һонин. «Декабрь соо хабар ерэбэ» — фенологой тэмдэглэл.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Декабриин 11-һээ 17 хүрэтэр

ВОСКРЕСЕНИ, 11

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.40 — «Зарядкада зогсогты!». 9.55 — «Будильник». 10.50 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!». 11.50 — «Элүүр энхэ байлга». 12.35 — «Үглөөнэй почто»—хүгжэмтэ дамжуулга. 13.05 — «Совет газар дээрэ уулзалганууд». 13.20 — «Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 14.20 — «Хүгжэмтэ киоск». 15.05 — А. Н. Островский. «На всякого мудреца —довольно простоты» — Е. Вахтанговай нэрэмжэтэ Гүрэнэй академическэ театрай зүжэг. 17.50 — Хүгжэмтэ дамжуулга. 18.35 — Мультфильм. 19.00 — Уласхоорондын шэнжэлэл. 1945. — Белоруссиин ССР-эй техническэ мэргэжэлэй һургуулинуудай соёлой ордонгой цимбалистнуудай оркестрэй концерт. 19.55 —«Аяншалагшадай клуб». 20.55 — «Волшебная сила» — уран һайханай фильм. 22.00 —«Время». 22.35 — «Эб найрамдал ба залуушуул». 23.10 —Венскэ опереттын артистнуудай концерт. 24.00 — Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 —Дамжуулгын программа. 9.00 —«Зарядкада зогсогты!» 9.20 — Концерт. 10.00 — Баримтата фильмүүд. 10.55 —Москвагай Гүрэнэй консерваториин камерна оркестрэй концерт. 11.55 — «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 12.55 — Н. Рыленков. «Родом из детства», гэһэн дамжуулга. 13.25 —«Крик» —фильм-балет. 13.55 —«Дэл...

ПОНЕДЕЛЬНИК, 12

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Русские миниатюры» гэһэн дамжуулга. 10.15 — Үхибүүдтэ уран һайханай богони фильмүүд. 11.05 — Украин арадай хүгжэмэй концерт. 11.35 — «Ан амитадай аймагта». 12.35 — Шэнэ һонин. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — Баримтата фильмүүд. 16.25 — Бүхэсоюзна конкурсын лауреат В. Щербаков балалайка дээрэ наадаха. 16.40 — Телеочерк. 17.10 — Дуу, хатарай «Домас» гэжэ Национальна ансамблиин концерт. (Кени).

Улаан-Үдэ. 17.40 — Киноочерк. 18.00 — Буряад хэлэнэй хэшээл. 18.30 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.00 — Хара бэшэ хүрьһэтэй нютагуудта гэр байра барилгын дүршэл тухай.

Улаан-Үдэ. 19.30 — «Байгал» — Шэнэ һониной программа.

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — «Соло для часов с боем». ССР Союзай М. Горькиин нэрэмжэтэ Москвагай уран һайханай академическэ театрай фильм-зүжэг. 22.00— «Время». 22.35 — Г. Свиридовэй романснуудые СССР-эй арадай артистка Е. Образцова дуулаха. 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 —Баримтата фильм. 9.35 —10.45 —Байгаали шэнжэлэлгэ. 3-дахи класс. 9.55 — «Рассказы о Сибири. «Тайга» —эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 10.10 — «Ород хэлэн». 11.05 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 11.35—12.40 —В. Маяковский. «В. И. Ленин» — поэмэ. 10-дахи класс. 12.15 — «Эрдэм ухаан ба ажабайдал». 13.10 — Байгаали шэнжэлэлгэ. 2-дохи класс. 13.30 — Географи. 6-дахи класс. 14.00 — «Шинии ленинскэ библиотекэ». «Манай үдэрнүүдэй гол зорилго».

Улаан-Үдэ. 16.20 — Мультфильмнүүд. 17.00 — «Зүүн Си...

ВТОРНИК, 13

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Мультфильмнүүд. 10.35 — «Соло для часов с боем» — фильм-зүжэг. 12.35 — Шэнэ һонин. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.30— Социалис оронуудай баримтата фильмүүд. 16.15 —«Ватра» ансамблиин концерт. 16.45 — Баримтата фильм. 17.05— «Помары» тосхоной хүбүүд» — телеочерк. 17.35 — Ураалай баянистнуудай трио наадаха.

Улаан-Үдэ. 18.00 — «Байгал» —шэнэ һониной программа. 18.10 — «Клуб: ажал хэрэгүүд, шиидхэхэ асуудалнууд, хараа замууд». 18.55— Буряад хэлэнэй хэшээл. 19.25 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.25 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 —«Хүхюун нотонууд». 20.15 —Хоккейгээр уласхоорондын уулзалга. Швециин ба СССР-эй суглуулагдамал команданууд. Швециһээ дамжуулагдаха. 22.00—«Время». 22.35—Останкинодахи концертын студида Чехословакиин эстрадын артистнуудай концерт. 23.45— «Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 9.35, 10.35 —Хүгжэм. 2-дохи класс. Н. А. Римский-Корсаковой «Золотой петушок» гэһэн оперо-онтохон. 10.05— Француз хэлэн. 1.05— Юрэнхы биологи. «Шубууд ба ангууд нэгэ хушалта доро». 11,35, 12.40— Географи. 6-дахи класс. «Антарктида». 12.05— «Шатарай һургуули». 13.10— Юрэнхы биологи. 9-дэхи класс. 13.40—Байгаали шэнжэлэлгэ. 3-дахи класс. 14.00— Француз хэлэн.

Улаан-Үдэ. 15.50 — «Булагууд» гэһэн циклһээ. 16.30 — «Воркута» — киноочерк. 16.40 — Фильм-концерт. 17.25—

СРЕДА, 14.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.40—Үглөөнэй гимнастика. 9.55 —ССР Союзай Ехэ театрай оркестрэй солистнуудай ансамбль наадаха. 10.15—«Аяншалагшадай клуб». 11.15 — «Частный случай». —уран һайханай фильм. 12.30—Шэнэ һонин. 15.15— Шэнэ һонин. 15.30 —Баримтата фильмүүд. 16.30 —Коми АССР-эй Гүрэнэй дуу, хатарай ансамблиин концерт. 17.00 —Түрүүшын хэблэгшэ Иван Федоров дамжуулга.

Улаан-Үдэ. 17.45— Киноочерк. 18.05— «Байгал»—шэнэ һониной программа. 18.15 — «Саяан» — хүдөөгэй ажалшад тухай дамжуулга. 18.45—«Байгал»—мэдээсэлэй программа. 19.05— «Арадай хиналтын экран».

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ». 20.00— Фильм-концерт. С. Михалковой шүлэгүүд дээрэ зохёогдоһон дуунууд. 21.00—«Никарагуа: решимость победить!» — баримтата фильм. 22.00—«Время». 22.35— «Хүхюун үхибүүд». 23.45— «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00 —Үглөөнэй гимнастика. 9.15— Баримтата фильм. 9,35, 10.35—Түүхэ. Һуралсалай фильмүүдэй программа. 10,05— Немец хэлэн. 11.05— Юрэнхы биолги. «Шубууд ба ангууд нэгэ хушалта доро». 11,35, 12.40— Н. А. Некрасов. «Мороз —Красный нос». 6-дахи класс. 13.10—Түүхэ. 7-дохи класс. 13.40— Немец хэлэн. 14.10— Эрдэм-дэлгэрүүлгын фильм. 14.25—Г. Баклановай зохёолнуудай хуудаһан/удаар. 15.10— «Ажахын тоосоон гэжэ юун гээшэб?» 15.40— Доной хасагуудай Гүрэнэй дуу, хатарай ансамблиин концерт. 16.35—К. Чапегэй ажабайдалай, зохёохы ябуулгын хуудаһанууд. 17.35 —Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 17.40 —Сонос...

ЧЕТВЕРГ, 15.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 —Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55— Түбэй телевидениин болон бүхэсоюзна радиогой хүүгэдэй Ехэ хоорой концерт. 10.25— Харьковай хүгжэмэй училищиин арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт. 10.50— «Степень риска» — уран һайханай фильм. 12.20— Шэнэ һонин. 15.15— Шэнэ һонин. 15.35—Баримтата фильм. 15.55 — «Ород хэлэн». 16.25— Эрдэм-дэлгэрүүлгын журнал. 17.10— Эрдэм-дэлгэрүүлгын фильм. 17.20— Духовой оркестрэй концерт. 17.45— «Арадай аялга дуунууд».

Улаан-Үдэ. 18.00 — «Байгал» — шэнэ һониной программа. 18.10 — «Саяан» — хүдөөгэй ажалшад тухай дамжуулга. 18.40 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.00 — «Олон түмэн ажалшадай ленинскэ университет». «Ажал, общество, хүн».

Улаан-Үдэ. 19.30 — Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар).

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00— Мультфильм. 20.10 — Фильм-концерт. 20.55 — «Братья Рико» — уран һайханай фильм (1-дэхи сери). 22.00 — «Время». 22.35 — «Братья Рико»— уран һайханай фильм (2-дохи сери). 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — «Художник Александр Иванов» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 9.35, 10.35 — Байгаали шэнжэлэлгэ. 4-дэхи класс. 9.55 — «Уссурийский заповедник» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 10.05 — Испан хэлэн. 10.35— «Эрдэмтэд тухай очеркнууд». Академик Л. А. Орбели. 11.35 12.45 — Зоологи. 7-дохи класс. 12.00 — «Манай саад». 12.30— Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 13.10 — Испан хэлэн. 13.40— Түүхэ. Жанна Д'Арк. 14.25 — «Шэнээр һэргээгдэһэн үеын искусство». 15.05 — «В клешнях Черного рака» — уран һайханай фильм. 16.35 —«Залуу балет». 17.10 — Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 17.15 — «Театр ба харагша».

ПЯТНИЦА, 16

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Мультфильмнүүд. 10.20 — Аджарай АССР-эй Гүрэнэй дуу, хатарай ансамблиин концерт. 10.50 — «Братья Рико» — уран һайханай фильм (1—2-дохи сери). 13.00 — Шэнэ һонин. 15.15— Шэнэ һонин. 15.35 — Баримтата фильмүүд. 16.15 — «Москвагай комсомолой хэрэгүүд». 17.05 — Концерт.

Улаан-Үдэ. 17.15 — «Байкал. Новая биография» — баримтата фильм. 17.45 — «Байгал» — шэнэ һониной программа. 17.55 — «Талын галнууд» — тележурнал (буряадаар). 18.25 «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.05—К. Дебюсси «Образууд», СССР-эй арадай артист С. Рихтер гүйсэдхэхэ. 19.30 — Баримтата фильм. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.05 —«Льдина в тёплом море» — уран һайханай фильм. 21.15 Фигурна һолжоролгоор бүхэсоюзна мүрысөөн. 22.00 —«Время». 22.30 — «Известия» газетын шанда хүртэхын түлөө хоккейгээр уласхоорондын мүрысөөн. ЧССР-эй ба Швециин суглуулагдамал команданууд. (2-дохи ба 3-дахи шата). 23.45 — «Известия» газетын шанда хүртэхын түлөө хоккейгээр уласхоорондын мүрысөөн. Канадын ба ЧССР-эй суглуулагдамал команданууд.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — «Мои пациенты»—баримтата фильм. 9.35, 10.40 — Түүхэ. 4-дэхи класс. Ленин ба парти. 10.00 — Англи хэлэн. 10.30 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 11.05— «Һурагшадта хилээмэн тухай». 11.35, 12.40— Түүхэ. 7-дохи класс. «Куликовско байлдаан». 12.05 — «Мүнөөнэй прозын залуу герой». 13.10—Ботаника. 6-дахи класс. 13.30— «Багшада— хүгжэмэй хэшээл». 4-дэхи класс. 15.40 —РСФСР-эй арадай артист К. Лисовскиин концерт. 16.25

СУББОТО, 17.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40 — «Спортлотогой» 51-дэхи тираж. 9.50— «Таанадта, түрэлхид». 10.20— «Һайн эд бараа—элбэг ехээр». 10.50 — «Сатира эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ». 11.10— «Арадай уран бэлиг». 11.55 — ЭПРОН-ой 60 жэлэй ойдо. 12.40 — «Ургамалай аймаг». 13.25— В. Ковтун аккордеон дээрэ наадаха. 13.40 — «Цирк нашего детства» — баримтата фильм. 14.30— «Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ». 14.45— В. А. Моцарт. Хүгжэм. 15.15 —Фигурна һолжоролгоор бүхэсоюзна мүрысөөн. Эрэшүүл. 16.05— «Жизнь и приключения четырех друзей»—үхибүүдтэ фильм (3-дахи ба 4-дэхи сери). 17.05—Гүрэнэй республиканска ород арадай «Россия» ансамблиин концерт. 17.45— Политическэ шэнжэлэгшэ Ю. А. Летуновой хөөрөөн. 18.15 — Мультфильм 18.55—«Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 19.55—Эб найрамдал хамгаалха совет комитедэй түрүүлэгшэ Ю. А. Жуковай хөөрөөн. 20.25— «Летят журавли» —уран һайханай фильм. 22.00—«Время». 22.30— «Известия» газетын шангай түлөө хоккейгээр уласхоорондын мүрысөөн. Швециин ба Канадын суглуулагдамал команданууд (2-дохи, 3-дахи шата). 23.45— «Известия» газетын шангай түлөө хоккейгээр уласхоорондын мүрысөөн: СССР-эй ба Финляндиин суглуулагдамал команданууд.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00— Үглөөнэй гимнастика, 9.20— «Элүүр энхэ байха дуратай һаа». 9.40 —«Место действия» —уран һайханай фильм (1-дэхи, 2-дохи сери). 10.00—Үхибүүдые ажал хэжэ һургаха тухай баримтата фильм. 12.20— «Уран зураашад тухай хөөрөөн». 12.50— «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ дамжуулга. 13.20— Волгоградай телестудиин программа. 14.20— «Аяншалагшадай клуб». 15.20— «Литература, искусство болон архитектурын талаар 1983

Редактор
И. Р.-Д. ...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам редактора—2-68-08 зам редактора — 2-62-62 отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23 промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-6436, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58 культуры и школ—2-60-61, 2-57-63 информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61 выпускающие—2-35-95 отдел объявлений —2-65-54

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли. Улан-Удэ, ул. Ленина ... Н-00681. Заказ № 284. Индекс ...